

**RAASEPORIN LINNANRAUNIOIDEN
KORJAUS**

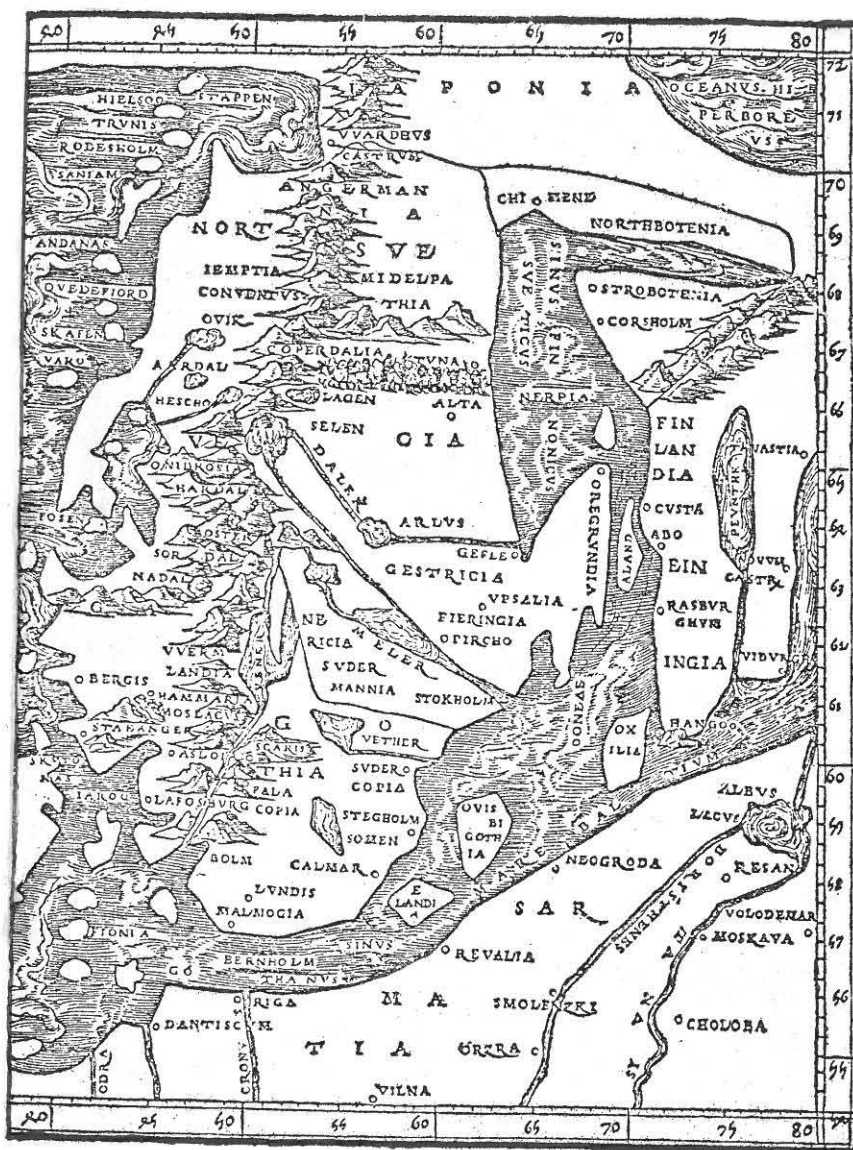
Perustamis- ja esisuunnitelma

Museovirasto

RAASEPORIN LINNANRAUNIOIDEN
KORJAUS

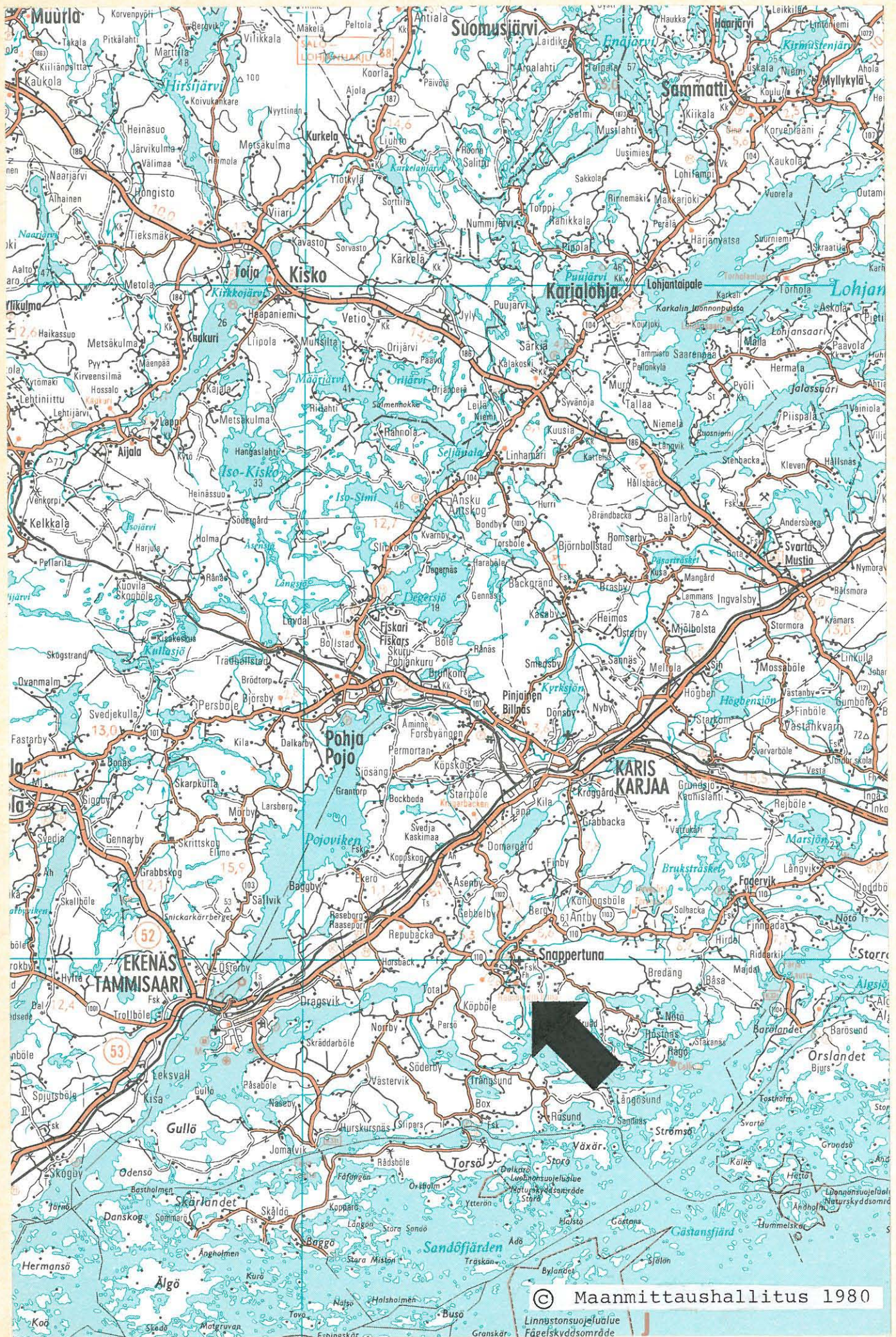
PERUSTAMIS- JA ESISUUNNITELMA

29.5.1980

Pohjoismaiden kartta. Jacob Ziegler v. 1532.

SISÄLLYS	Sivu
0. PERUSSELVITYKSET	2
0.1 Yleistä	2
0.11 Raaseporin linnanraunioiden korjaushanke	2
0.12 Suunnitelman laadinta	3
0.13 Museoviraston hallinnassa olevien linnojen ja linnoitusten entistämistä ja korjaustyöt	4
0.14 Keskipitkän ajan tavoitesuunnitelma (KTS)	4
0.2 Kohteen historiallinen tausta ja merkitys	5
0.21 Linnan historiaa	5
0.22 Maiseman ajallinen tausta	8
0.23 Linnanraunioiden korjaushistoriaa	11
0.3 Raaseporin linnanraunion ja sen lähiympäristön nykytila ja käyttö	15
0.31 Linnanraunion kunto ja käyttö	15
0.32 Linnan alueen kunto ja käyttö	15
0.33 Maanomistusolot	17
0.34 Kaavallinen tilanne	18
1. KORJAUSHANKKEEN TARPEELLISUUS JA TAVOITTEET	21
1.1 Hankkeen tarpeellisuus ja kiireellisyys	21
1.11 Linnanraunioiden säilyttäminen	21
1.12 Lähiympäristön kunnostaminen	22
1.13 Hankkeen toteuttamisen vaikutus linnanraunioiden hoitokustannuksiin	23
1.2 Linnan ja sen alueen hallinta- ja hoitosuhteiden järjestäminen	23
2. TOIMENPIDESELVITYKSET	26
2.1 Hankkeen toteuttamiseen liittyvät toimenpiteet	26
2.11 Tutkimus	26
2.12 Yleissuunnittelu	27
2.13 Erikoissuunnittelu	36
2.14 Rakennustoimenpiteiden suoritusjärjestys	37
2.2 Korjaushankkeen toteuttamiseen vaikuttavat ennalta arvaamattomat tekijät	37
2.21 Linnanraunioiden kunto	37
2.22 Rakennushistorialliset tutkimukset ja arkeologiset kaivaukset	38
Lähteet	39
Liitteet	42
- kustannusselvitys	
- selvitys rakennuspaikan käyttöönottettavuudesta	
- kokonaisaikataulu perustamis- ja esisuunnitelmaa varten	
- kuvaliitteet	

1. Raaseporin linnanrauniot, Suomen tiekartta 1:200000

R A A S E P O R I N L I N N A N R A U N I O I D E N
K O R J A U S

PERUSTAMIS- JA ESISUUNNITELMA

- 0. PERUSSELVITYKSET
- 0.1 Y l e i s t ä
- 0.11 Raaseporin linnanraunioiden korjaushanke

Korjaushanke koskee Tammisaaren kaupungin alueella Snapper-
tunassa sijaitsevaa keskiaikaisen Raaseporin linnan rauniota
ja siihen liittyvää lähiympäristöä. Hankkeen tarkoituksena on
varmistaa linnanraunioiden säilyminen historiallisena muisto-
merkkinä ja nähtävyytenä.

Korjaushanke käsittää seuraavat toimenpiteet:

- 1. Restaurointityön vaatimat tutkimukset
 - rakennushistorialliset tutkimukset
 - arkeologiset tutkimukset
 - rakennusteknilliset tutkimukset
 - maisema- ja kasvillisuustutkimukset
- 2. Konservointi
 - muurinkonservointi
 - rakenteiden suojaaminen
- 3. Rekonstruointi
 - toimenpiteet, joilla palautetaan joitakin purettuja tai
muutettuja linnanraunioiden osia
- 4. Uudisrakentaminen
 - kulkusiltojen ja ulkoilmakatsomon rakentaminen

5. Ympäristötyöt

- lähiympäristön saattaminen linnanraunioiden historiallista arvoa vastaavaan tilaan.

Museoviraston rakennushistorian osastolla perustettu työryhmä teki tämän restaurointihankkeen valmistelutyötä vuonna 1975 työvoimaministeriön tarkoitukseen osoittamin varoin.

0.12 Suunnitelman laadinta

Perusmateriaali

<u>Vastuualue ja työn suoritusajankohta</u>	<u>virasto/ toimipaikka</u>	<u>työn suorittaja/ vastuhenkilö</u>
linnanraunioiden perusmittaustyöt 1975 - 1976	museovirasto rakennushistorian osasto	erikoismestari Veijo Laine
julkisivujen stereokuvaus ja piirtäminen 1975 - 1976	TKK, maanmittausosasto fotogrammetrian laitos	tekniikan tohtori K.G. Löfström
ilmakuvaus ja karttoitus 1:500 1975 - 1976	maanmittaushallitus, asemakaavamittaustoimisto	toimistoinsinööri Paavo Martinmaa

Perustamis- ja esisuunnitelman laatijat

<u>Vastuualue</u>	<u>virasto/ toimipaikka</u>	<u>työn suorittaja/ vastuhenkilö</u>
tutkimus	museovirasto, rakennushistorian osasto	tutkija Katariina Heinämies
arkkitehtisuunnittelu	-"-	arkkitehti Erkki Mäkiö
maisemasuunnittelu	-"-	arkkitehti Helena Saatsi
muurinkonservoinnin suunnittelu	-"-	työpäällikkö Matti Raatikainen
rakennesuunnittelu	Insinööritoimisto Eero Paloheimo & Matti Ollila	insinööri Eero Kotkas

SIVUN ULKOASUUNTA

0.13 Museoviraston hallinnassa olevien linnojen ja linnoitusten entistämistä- ja korjaustyöt

Valtioneuvosto on päättänyt (VVM 31.1.1980/TM 5553) valtion talonrakennushankkeista annetun asetuksen (137/77, 7 §:n/mom.) nojalla valtion talonrakennushankkeiden suunnittelusta museoviraston osalta seuraavaa: "Museovirasto saa suunnitella ja toteuttaa hallinnassaan olevia linnoja ja linnoituksia tms. koskevat korjaustyöt".

Museoviraston rakennushistorian osastolla valmistui vuonna 1975 kiinteiden muinaisjäännösten korjaamiseen sovelletut perustamis- ja esisuunnitelman laatimista koskevat ohjeet "Kiinteän muinaisjäännöksen restaurointihanke". Ohjeiden lopullinen sisältö täsmennettiin yhteistyönä rakennushallituksen kanssa.

Tässä Raaseporin linnanraunioiden korjauksen perustamis- ja esisuunnitelmassa noudatetaan näitä ohjeita. Museoviraston harjoittama kiinteiden muinaisjäännösten korjaus- ja kunnossapitotoiminta perustuu edellisen lisäksi muinaismuistolakiin (295/63), jonka 10 §:n mukaan museovirastolla " on oikeus ... kunnostaa muinaisjäännös sekä suorittaa siihen kuuluvalla alueella raivausta ja muita muinaisjäännöksen suojelun ja hoidon kannalta tarpeellisia toimenpiteitä". Edelleen määrää asetus museovirastosta (172/72) ja saman asetuksen muutos (213/75) kiinteiden muinaisjäännösten kunnossapidon linnojen ja linnoitusten osalta viraston rakennushistorian osaston restaurointitoimiston tehtäväksi.

0.14 Keskipitkän ajan tavoitesuunnitelma (KTS)

Raaseporin linnanraunioiden korjaus on mukana museoviraston keskipitkän aikavälin taloussuunnitelmassa. Töiden aloittaminen on siinä ajoitettu vuodelle 1981. Esitetty kokonaiskustannusarvio 3 000 000 mk jakautuu eri vuosille seuraavasti: vuodelle 1981 300 000 mk, vuodelle 1982 700 000 mk, vuodelle 1983 1 000 000 mk ja vuodelle 1984 samoin 1 000 000 mk.

0.2 Kohteen historiallinen tausta ja merkitys

0.21 Linnan historiaa

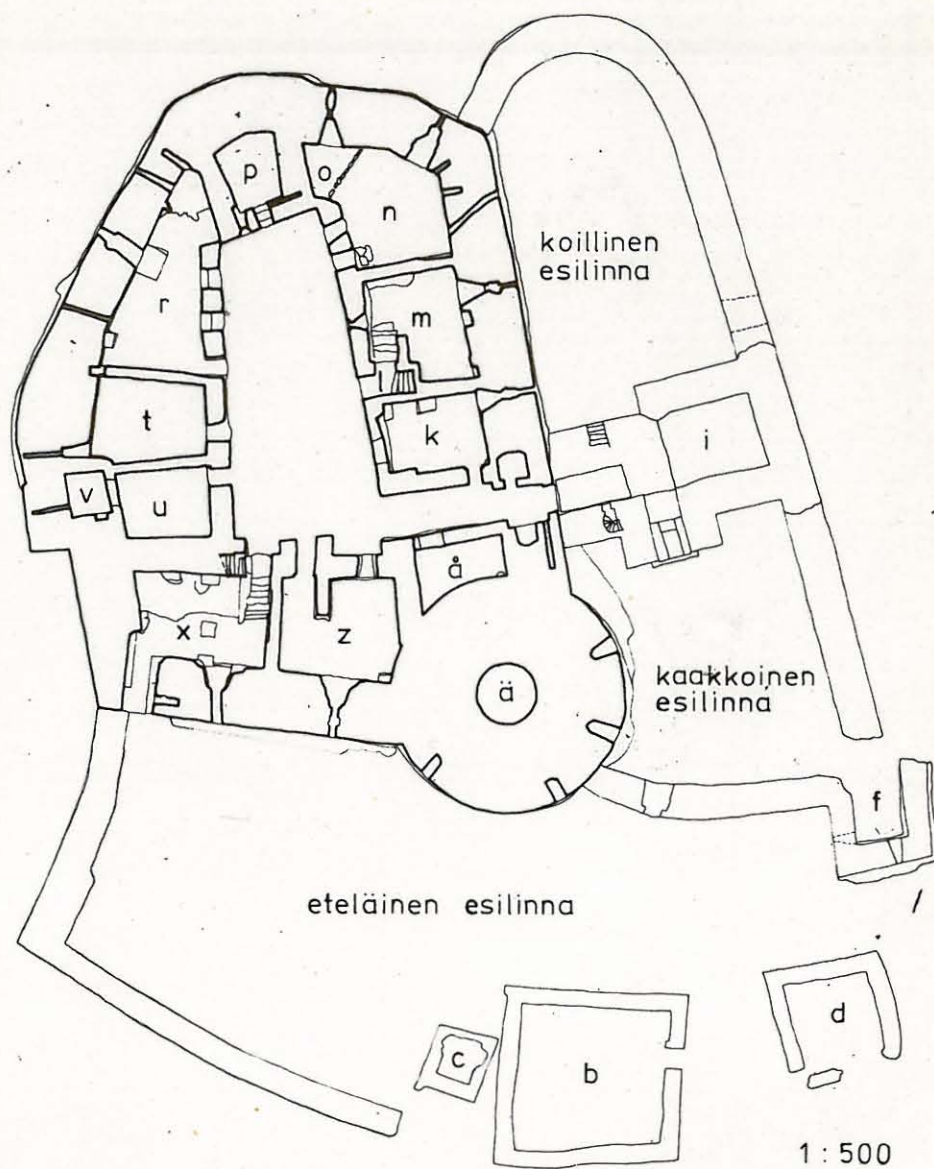
Raasepori mainitaan ensimmäisen kerran asiakirjoissa v. 1378 Tord Rörikinpojan kirjeessä, jossa hän sopii tilustensa luovuttamisesta vaimolleen ja appivanhemmilleen. Linna mainitaan myös Ruotsin drotsin ja Suomen laamannin Bo Joninpojan (k. 1386) jälkeensä jättämien linnojen ja läänien luettelossa. Koska linnaa ei mainita Bo Joninpojan vastaanottamissa läänityksissä, linnaa on pidetty tämän miehen perustamana. Pidetään kuitenkin todennäköisenä sitä, että Bo Joninpoika vain kunnosti perusteellisesti paikalla jo aikaisemmin sijainneen vanhan linnoituksen. Tämä linna oli mahdollisesti käsittänyt vain pyöreän tornin ja sen länsipuolella olevan ritarisali-osan sekä jyrkän kallion reunaa seuraavan matalan kehämuurin.

Bo Joninpojan aikana oli linnan hoito uskottu linnanpäällikölle. Tanskan kuningatar Margaretan tultua kaikkien kolmen Skandinavian valtakunnan hallitsijaksi ja Bo Joninpojan kuoltua joutui Raasepori samoin kuin melkein kaikki muutkin Bo Joninpojan läänitykset kruunun haltuun. Tämän jälkeen Raaseporin linna, joka muodosti Raaseporin läänin; koko läntisen Uudenmaan (Espoosta ja Vihdistä Pohjaan ja Tenholaan saakka) hallinnollisen ja taloudellisen keskuksen; oli vuoroin kruunulla, vuoroin läänityksenä.

Raaseporin loistoaikaa olivat ne kaksi vuotta, jotka syrjäytetty Kaarle Knuutinpoika asui siellä 1460-luvulla. Linna kunnostettiin häntä varten perusteellisesti ja linnan puolustusta parannettiin.

Myöhemmin linna oli useiden muiden Suomen linnojen tapaan Tott-suvun hallinnassa.

Vuonna 1517 linna joutui tanskalaisille. Vakiinnutettuaan valtansa Ruotsissa Kustaa Vaasa lähetti Erik ja Ivar Flemingin murskaamaan tanskalaisten vallan Suomessa. Raaseporin

Esilinnat

c uunin jäännös

b } talousrakennusten ? jäännöksiä
d }

f tornin jäännös

i kellari ; päällä torni

Päälinna

k linnantupa

l eteinen ; portaat toiseen kerrokseen

m linnan paja ?

n leivintupa

o uunin pohja

p asehuone

r kappeli ?

t linnantupa tai varastohuone

u varastohuone

v varastohuone

x kellari } II kerroksessa ritarisali
z kellari }

å varastohuone

ä pyörötorni

1:500

tarkkaa valtaamisaikaa ei tiedetä. Piirityksen ja taistelujen aikana Raasepori kärsi niin suuria vaurioita, ettei se enää ollut ilman perusteellista korjausta asuttavassa kunnossa. Kustaa Vaasa ei koskaan suosinut Raaseporia sen vaikeapäisyisen sijainnin vuoksi, vaan hän olisi halunnut luopua siitä ja rakentaa uuden linnan Tammisaareen. Taloudellisten syitten vuoksi hänen oli kuitenkin luovuttava näistä suunnitelmista ja tyydyttävä Raaseporin osittaiseen kunnostamiseen. Käydessään Suomessa kesällä 1530 vieraili Kustaa-kuningas myös Raaseporissa. Linnassa suoritettiin 1530-luvulla laajoja korjaustöitä, sillä v. 1540 linna oli jälleen asuttavassa kunnossa.

Tilikirjojen mukaan on myös 1540-luvulla tehty pienehköjä korjauksia. Kunnostaminen oli luultavasti kuitenkin vain osittaista ja tarkoituksena oli saada linnan eräät huoneet käyttökelpoisiksi, joko asunnoiksi tai puolustustiloiksi. Linnan itäpuoleisella kukkulalla sijaitti talousrakennuksia, joista on löytynyt jäänteitä 1960-luvulla suoritetuissa kaivauksissa.

Vantaanjoen suulla v. 1551 aloitettu Helsingin kuninkaan kartanon rakentaminen syrjäytti Raaseporin läntisen Uudenmaan hallintokeskuksena. Raaseporista vietiin vähitellen irtaimistoa Ruotsiin ja Helsinkiin. Kustaa Vaasan aikana tehdyt korjaukset eivät olleet riittäviä, vaan linnan rapautuminen jatkui. Luultavasti vain muutama linnan huone oli enää asuttavassa kunnossa, ja taloudenpito oli keskittynyt linnan itäpuolella sijaitseviin talousrakennuksiin, joita kunnostettiin.

Vuoden 1553 lopussa linna jätettiin kokonaan kylmilleen, Raaseporin nimi häviää asiakirjoista ja vanha linna jää rappeutumaan. Mahdollisesti tulipalo vielä täydensi tuhoa.

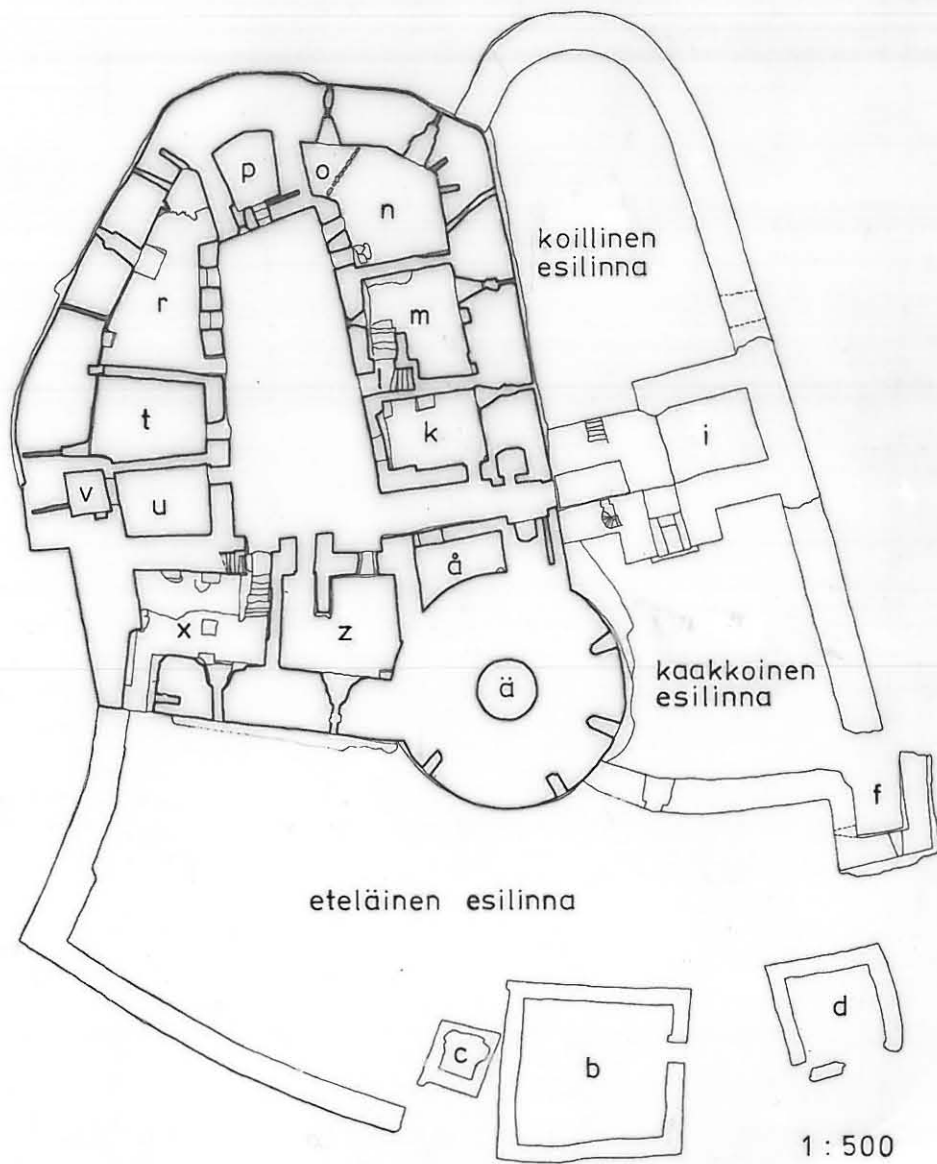
0.22 Maiseman ajallinen tausta

Raaseporin linna sijaitsee Karjaan seudulla, jolla on takanaan kulttuurihistoriallisesti rikas menneisyys. Ihmisen toiminta heijastuu maiseman piirteissä koko alueella. Se näkyy maiseman solmukohtien rikastuneessa kasvillisuudessa sekä reunavyöhykkeiden eheydessä ja voimakkuudessa. Maiseman pitkä perinne on saanut katkeamatta kehittyä. Seudun maisemarakenne on selkeä ja helposti hahmotettavissa.

Karjaan seudun kulttuurimaisemalle antaa leimansa aluetta rajaava Lohjanharju, joka itäpuolella rajoittuu laajaan savikkoon. Tästä pistävät esiin suhteellisen jyrkkäseinäiset jääkauden pyöristämät kalliopaljastumat. Salpausselän harjua myötäilee laaja murroslaakso, joka risteää Karjaalla harjun kanssa. Tässä solmukohdassa on kulttuurikerrostumien voimakas keskittymä. Lounais-koillissuuntaiseen murroslaaksoon yhdistyy itä-länsisuuntainen pienempi ruhje-laakso, jonka eteläreunaan sijoittuu Raaseporin linna ja Snappertunan kirkonkylä.

Kalliopaljastumia ympäröivä moreenivyöhyke vaihtuu asteittain hienommiksi maalajeiksi päättyen vihdoinkin savikkotasangoiksi. Tämä vaihettumisvyöhyke on lähteellisenä muodostanut mahdollisuuden rikkaan reunavyöhykkeen muodostumiselle. Tämä kasvistollisesti rikas ja maaperältään lämmin alue kattaa ihmisen varhaisimmista ajoista valitseman asumisvyöhykkeen. Tämän vyöhykkeen eheys ja voimakkuus antaa maisemalle sen vanhaa kulttuuria ilmentävän leiman.

Karjaan seudun kulttuurimaisemassa näkyvät selvästi maan kohoamiseen liittyvät ilmiöt. Alueen lukuisat esihistorialliset kohteet sijaitsevat muinaisilla rantavyöhykkeillä entisten hyvien kulkuyhteyksien varrella. Keskiajan loppupuolelle saakka oli mereltä Raaseporin kautta luonnollinen vesiyhteys Karjaalle.

Esilinnat

c uunin jäännös

b } talousrakennusten ? jäännöksiä
d }

f tornin jäännös

i kellari ; päällä torni

Päälinna

k linnantupa

l eteinen ; portaat toiseen kerrokseen

m linnan paja ?

n leivintupa

o uunin pohja

p asehuone

r kappeli ?

t linnantupa tai varastohuone

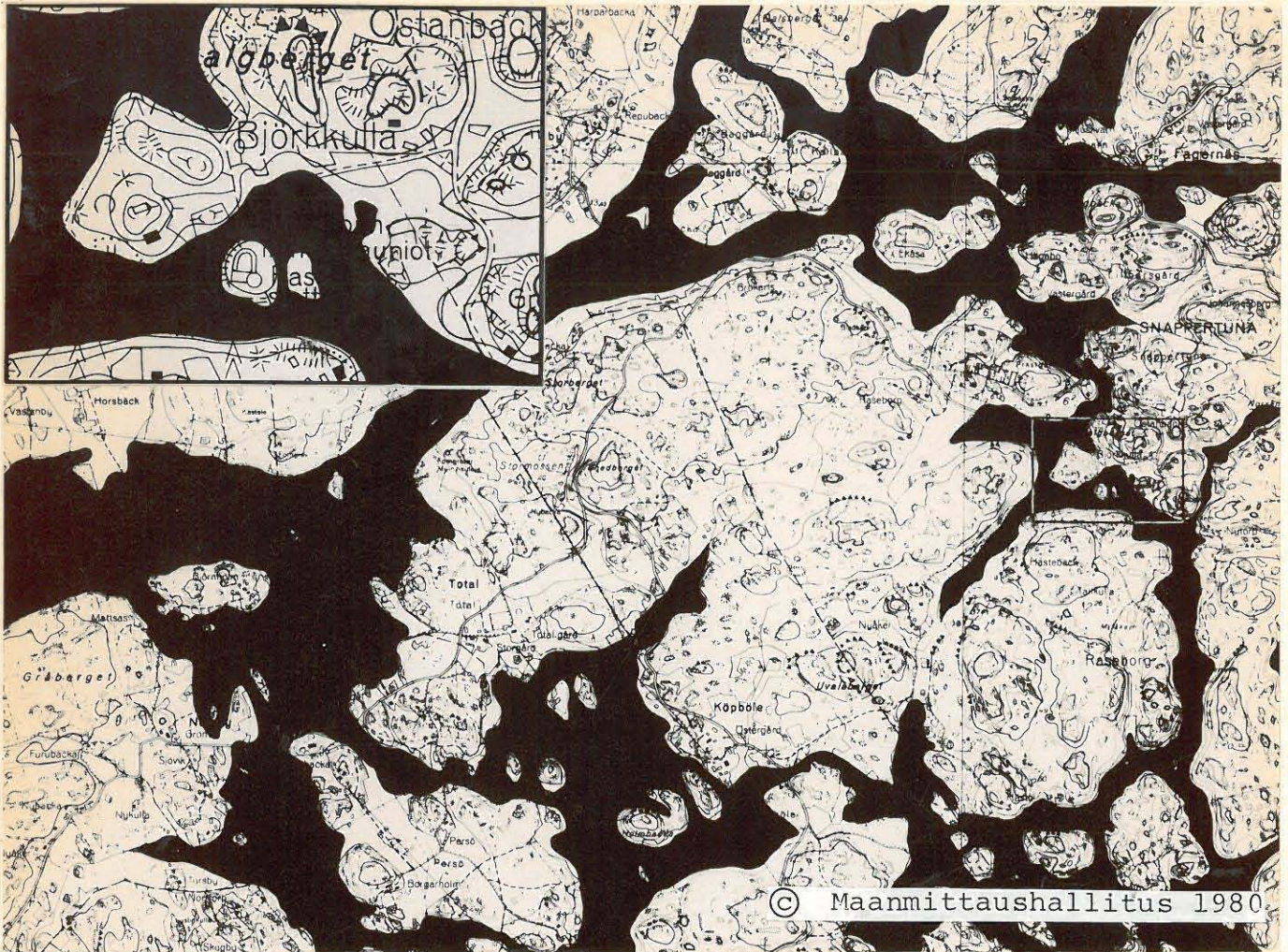
u varastohuone

v varastohuone

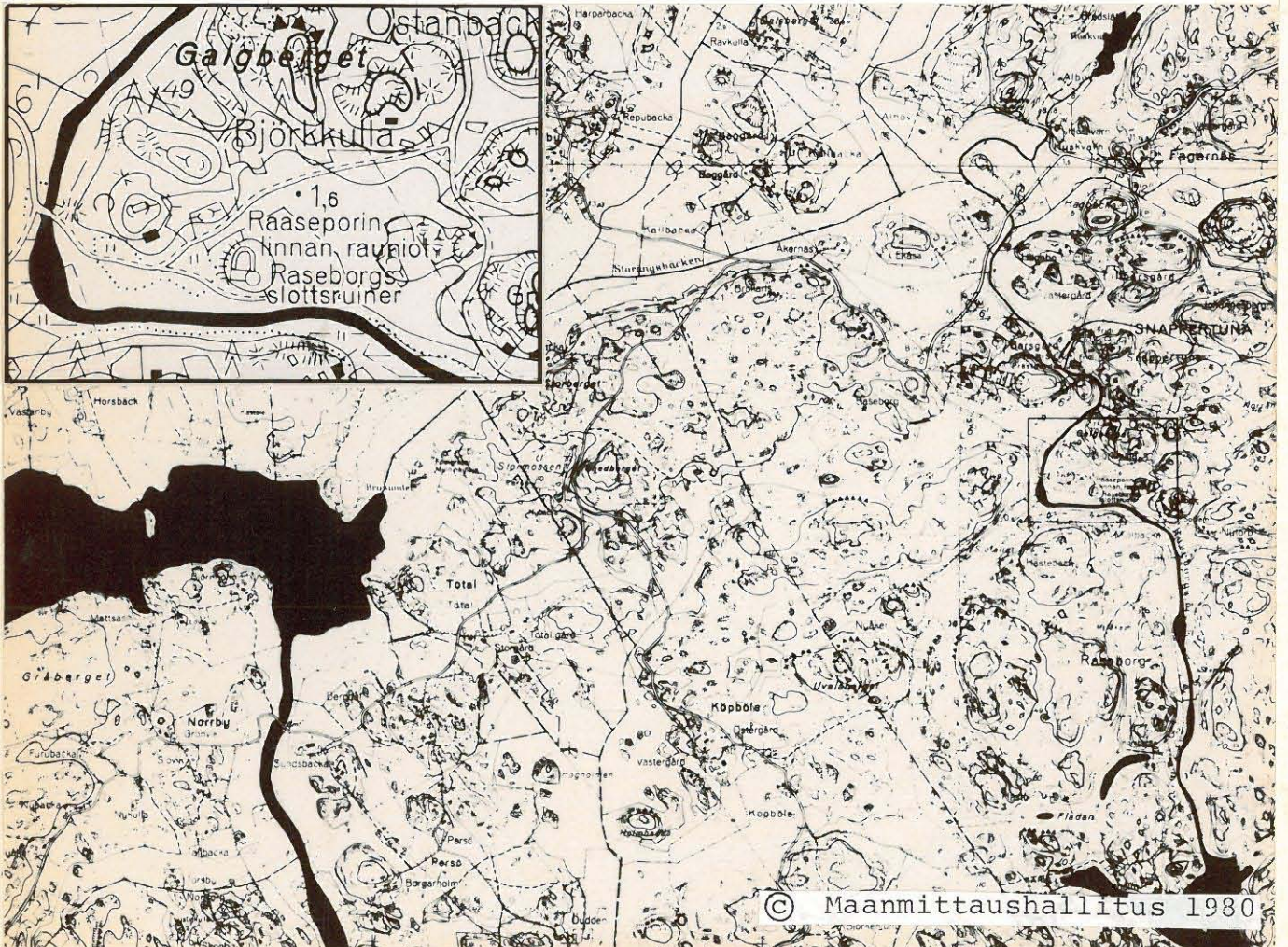
x kellari } II kerroksessa ritarisali
z kellari }

å varastohuone

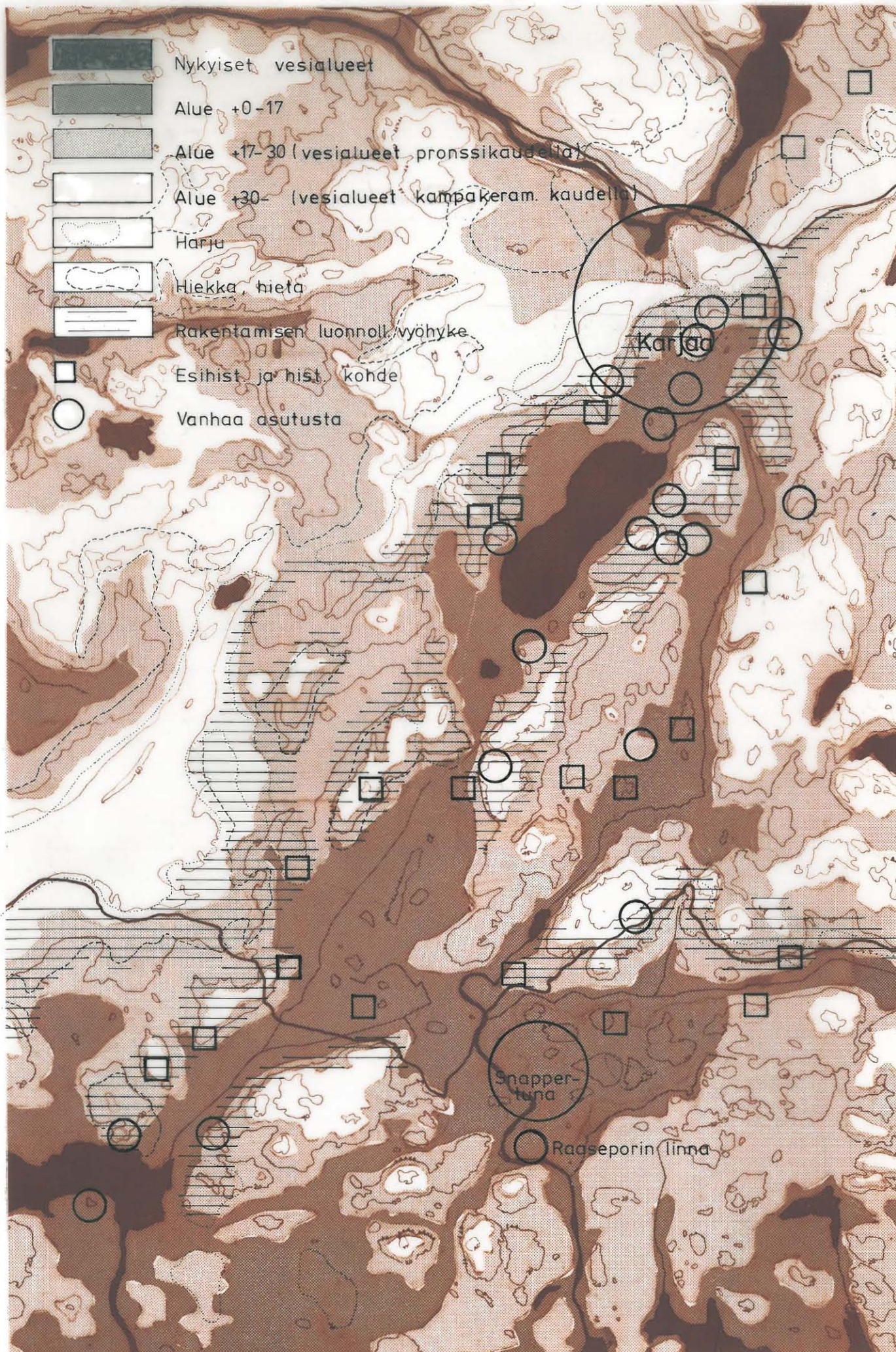
ä pyörötorni

3. Vesialueet Raaseporin seudulla 1300-luvulla. Arvio Museovirasto

seudulla 1970-uvulla

5. Karjaan seudun kulttuurimaisema

Karjaan seudun kulttuurimaisemakokonaisuus muodostuu alueen selkeästä maisemarakenteesta, paikallisista esihistoriallisista ja historiallisista muistomerkeistä ja niiden ympäristölleen antamasta kulttuurileimasta. Nämä yhdessä luovat mahdollisuuden tajuta maiseman ajallisen syvyyden.

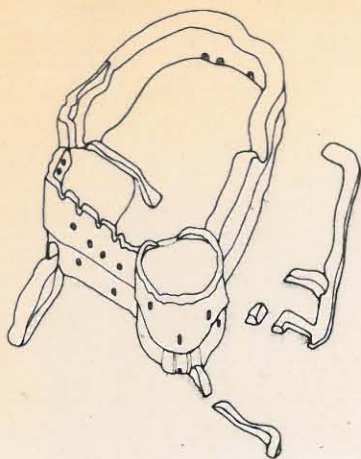
Suunnittelutoiminnassa se myös velvoittaa ottamaan erityisesti huomioon tämän kulttuuritaustan alueen jatkuvassa kehittämisessä.

0.23 Linnanraunioiden korjaushistoriaa

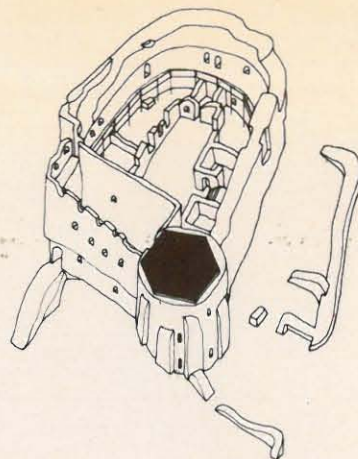
1880-luvulle saakka oli linna täysin rappeutuneessa tilassa. Eri muurinosien alkuperäisistä korkeuksista ei ollut enää merkkejä havaittavissa, ja niiden luonnonkivinen pintaverhous oli sortunut laajoilla alueilla ja peittänyt mm. päälinnan sisäosat metrien paksuudelta. Lisäksi rauniot olivat kauttaaltaan runsaan puuston ja muun kasvillisuuden peitossa.

1880-luvun lopulla laaditusta korjauskustannusarviosta Keisarillinen Senaatti hyväksyi ainoastaan suojaus- ja puhdistustoimenpiteitä koskevan osuuden, tutkimukset voisivat jäädä tuonnemmaksi. Päälinna ja pieniä osia esilinnosta kaivettiin esiin 1890-luvun aikana. Sortuneita muuripintoja korjattiin, pyörötorni katettiin ja päälinnan muurien sisäseinälle rakennettiin puinen käytävä. Mahdollisesti myös tämän korjauksen yhteydessä suojattiin katoksilla päälinnan korkeat muurinharjat. Eräiden lähteiden mukaan kattaminen olisi suoritettu kuitenkin vasta vuonna 1905 alkaneissa korjauksissa.

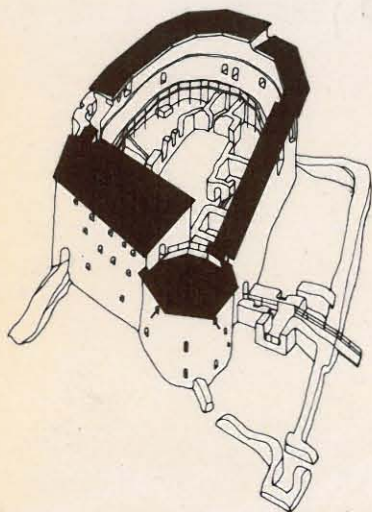
Esiin kaivetuissa linnan osissa alkoi nopea rapautuminen. Vuonna 1897 jouduttiin niukkojen määrärahojen vuoksi harkitsemaan koko rauniolinnan jättämistä uudelleen rappeutumaan. Tätä linnanraunioiden ensimmäistä korjausvaihetta hoitivat Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehdit. Ylihallituksen arkkitehti Magnus Schjerfbeck laati lisäksi rekonstruktiosuunnitelman, jossa hän esitti näkemyksensä linnan 1500-luvun asusta.

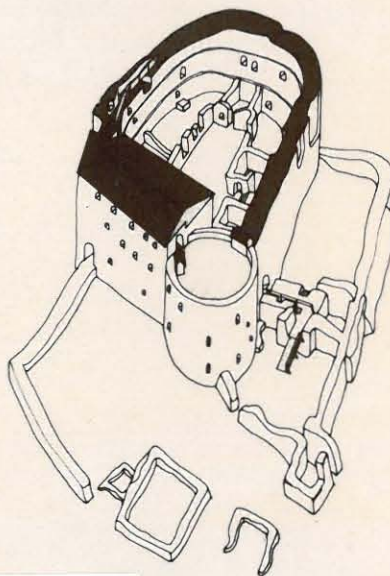
Ennen reparatio

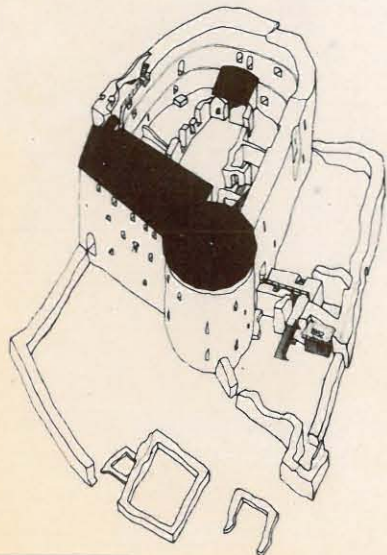
1890-luvulla

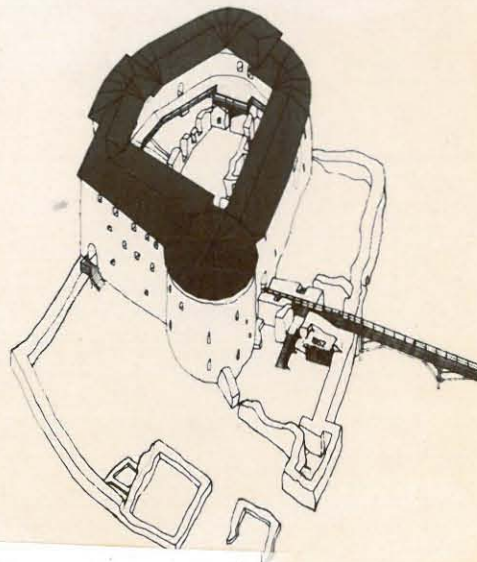
1905-1935

1936-1948

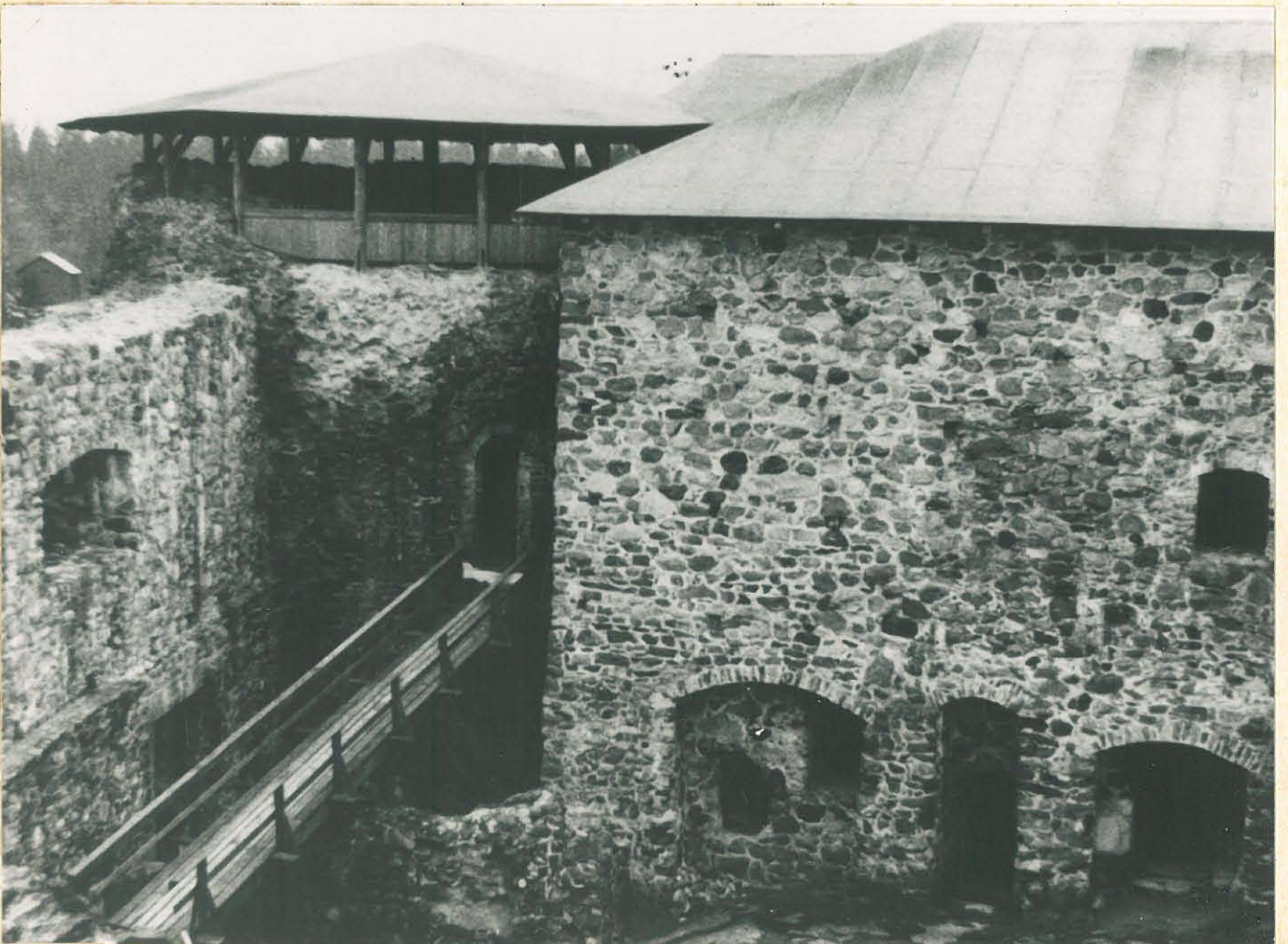
1949-

- re...tion plan...

7. Päälinnan eteläosat pihalta nähtyinä v. 1892. Museovirasto

8. Päälinnan eteläosat pihalta nähtyinä v. 1975. Museovirasto
valok. V. Laine

Muinaistieteellinen toimikunta totesi 1900-luvun alussa, että suuremmat korjaustyöt linnassa olisivat mahdollisia vasta siten kun perusteellinen tieteellinen tutkimus olisi suoritettu.

Vuosittain tehtiin kuitenkin jatkuvasti pienehköjä korjaustöitä. Vuonna 1905 alkoi uusi, muutamia vuosia kestänyt korjausvaihe, jonka aikana ritarisali ja päälinnan korkeat muurinharjan katettiin. Pyörötornin suojakatos uusittiin ja torni korotettiin nykyiseen korkeuteensa. Edelleen rakennettiin linnaan sisäänpääsyä varten portaat ja kulkusilta suoraan idästä. Tämän jälkeen suoritettiin raunioilla lähes vuosittain vähäisiä korjaustöitä 1910-luvun loppuun saakka. Linnanraunioiden perusteelliseen korjaamiseen ei ollut käytettävissä varoja. Vuonna 1927 asiasta tehty eduskunta-aloite ei johtanut tuloksiin. Sen sijaan 1935 tehdyllä uudella aloitteella saatiin määräraha saman vuoden lisämenoarvioon.

Vuosina 1936-39 suoritettiin linnassa melko laajoja restaurointitöitä. Pyörötornin aukkojen pielet muurattiin tiilestä, suojakatos purettiin ja torniin rakennettiin kaksi puista välipohjaa. Muurinharjojen suojakatokset purettiin esteettisistä syistä ja ne korvattiin laastilla ja pikieristyksellä. Päälinnan sisäseinämällä kiertäneet puiset kulkusillat purettiin. Lisäksi suoritettiin joitakin esilinnon tutkimuskäivauksia sekä muutettiin linnaan sisääntulo nykyiselle paikalleen läpi kaakkoisen esilinnan.

Pyörötornin oltua ilman suojakatosta kymmenen vuotta rakennettiin 1949 nykyinen katos.

1960-luvulla tutkittiin ja rakennettiin uudelleen eteläisen esilinnan täysin rapautunut muuri sekä samoin osa kaakkoisen esilinnan ulkomuurista ja suoritettiin muuripintojen korjaustöitä.

0.3 Raaseporin linnanraunion ja sen lähiympäristön nykytila ja käyttö

0.31 Linnanraunion kunto ja käyttö

Vuonna 1978 aloitettiin linnanraunioiden järjestelmällinen muurinkonservointityö. Muureista poistetaan kasvillisuus, pintamuuraukset sidotaan muurien sydänosaan ja muuripintojen ulkonäköä korjataan keskiaikaista ulkonäköä vastaavaksi. Ennen tämän työn aloittamista ovat suuret osat esilinnojen muureista ja päälinnan muuripinnoista olleet sortumavaurassa. Tämän vuoksi on yleisön liikkumista jouduttu rajoittamaan. Linnanrauniot ovat pelkästään nähtävyyksinä.

Muinaistieteellinen toimikunta ja Raseborgs Gille r.f. tekivät vuonna 1936 linnanraunioiden hoitoa koskevan sopimuksen. Tämä sopimus uudistettiin vuonna 1967. Sen mukaan on killalla oikeus periä pääsymaksu linnassa kävijöiltä ja se on velvollinen järjestämään linnassa opastuksen museoviraston kanssa sovitulla tavalla.

0.32 Linnan alueen kunto ja käyttö

Raseborgs Gille r.f. osti vuonna 1936 Suomen Matkailijayhdistyksen retkeilymajan, joka on rakennettu vuosisadan alussa. Tässä linnanraunioiden länsipuolella sijaitsevassa rakennuksessa toimii kesäaikana kahvila.

Vuonna 1923 sai Snappertuna Ungdomsringsen luvan historiallisen näytelmän esittämiseen linnan alueella. Tämän jälkeen ei alueella ollut mainittavaa teatteritoimintaa ennen vuotta 1966, jolloin Västnyländska Ungdomsringsen r.f. ja muinaistieteellinen toimikunta sopivat kesäteatteritoiminnasta linnan vierellä.

Yhdistyksen ylläpitämä kesäteatteri valmistaa näytäntökaudeksi yhden teatteriesityksen, jota näytellään keskikesällä

kymmenkunta kertaa. Katsojia esityksissä on kesää kohti ollut keskimäärin 10 000.

Vuodesta 1977 on linnanraunioiden vieressä olevalla kentällä järjestetty paikallisten järjestöjen toimesta päivän kestävä "muinaismarkkinat". Tilaisuus on kerännyt tuhansia kävijöitä ja siitä on tarkoitus tehdä jokakesäinen tapahtuma.

Linnanraunioilla käy vuosittain touko-syyskuun aikana 15 000-25 000 henkeä.

Linnan alueella on suoritettu lähes sadan vuoden aikana useassa eri vaiheessa tutkimus- ja korjaustöitä. Määrärahojen niukkuus ja kokonaiskorjaussuunnitelman puuttuminen ovat aiheuttaneet sen, että linnan lähimmästä ympäristöstä saa "kesken-eräisen" vaikutelman, jota omalta osaltaan lisää suuresta vuotuisesta kävijämäärästä aiheutuva luonnon kuluminen.

0.33 Maanomistusolot

Raaseporin linnanrauniot sijaitsevat valtion omistamalla 17 ha:n suuruisella maa-alueella (osa tilaa RNo 1:50), joka on museoviraston hallinnassa.

Omistus- ja hallintasuhteiden kehitys

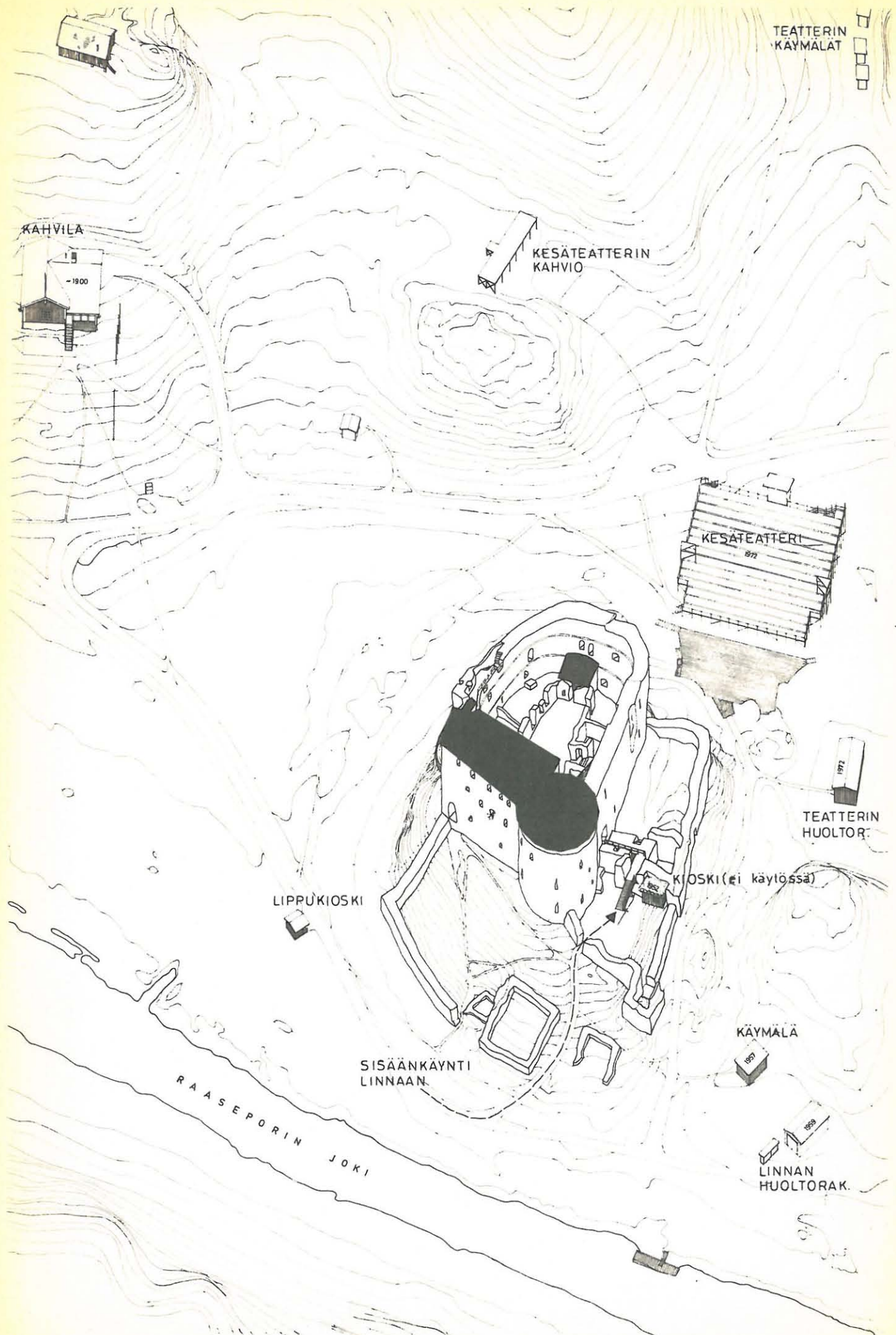
1903	Keisarillinen Senaatti päätti erottaa Suomen matkailijayhdistyksen anomuksesta linnan alueen Raaseporin kuninkaankartanosta sitten kun kartanon vuokra-aika on mennyt umpeen.
1913	Muinaistieteellinen toimikunta esitti Senaatille linnanraunioiden erottamista Raaseporin virkatalosta ja siirtämistä toimikunnan hallintaan.
1916	Keisarillinen Senaatti päätti erottaa Raaseporin linnan ja sen lähimmän ympäristön samannimisen sotilasvirkatalon maista.
1917	Uudenmaan läänin kuvernööri kuulutti Snappertunassa Raaseporin linnanraunioiden ja niihin kuuluvan Raaseporin sotilasvirkatalosta erotetun alueen rauhoittamisen.

- 1936 Linnanraunioiden paikallinen hoito luovutettiin tarkoitusta varten perustetulle yhdistykselle Raseborgs Gille r.f:lle muinaistieteellisen toimikunnan ja killan välisellä sopimuksella.
- 1941 Muinaistieteellinen toimikunta pyysi opetusministeriötä erottamaan lopullisesti ko. maa-alueen Raaseporin sotilasvirkatalosta ja rauhoittamaan sekä maa- että vesialueen.
- 1948 Linnan alue siirrettiin maatalousministeriöltä opetusministeriölle.
- 1949 Opetusministeriö siirsi linnan hallinnan ja hoidon muinaistieteelliselle toimikunnalle.
- 11.1.
1967 Muinaistieteellinen toimikunta teki Uudenmaan lääninhallitukselle muinaismuistolakiin perustuvan esityksen Raaseporin linnanraunioiden suoja-alueista.
- 22.8.
1969 Lääninhallitus päätti linnan suoja-alueiden rajoista ja alueita koskevista erityismääräyksistä muinaistieteellisen toimikunnan esityksen mukaisesti. Yksityinen maanomistaja valitti päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.
- 4.2.
1970 Korkein hallinto-oikeus vahvisti lääninhallituksen päätöksen.

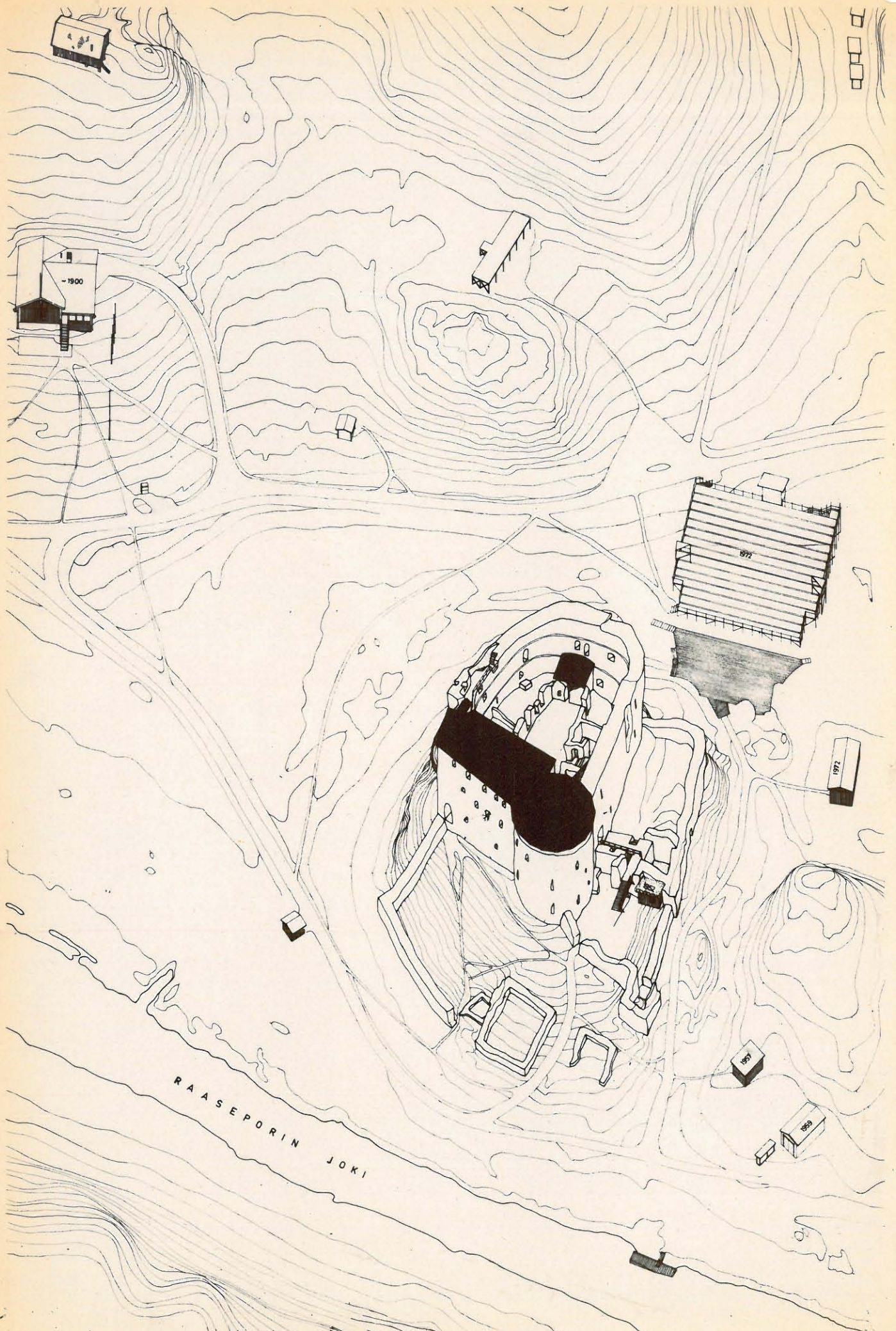
0.34 Kaavallinen tilanne

Seutukaava

Läntisen Uudenmaan seutukaavaliiton liittovaltuuston 12.10. 1979 hyväksymässä seutukaavaluonnoksessa ei Raaseporin linnanraunioiden suoja-alueita ympäröivien lähiseutujen maan-

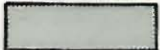

9 Linna lähiympäristöineen: nykytilanne

9. Linna lähiympäristöineen: nykytilanne

- Valtion omistus
- Kunnan omistus
- Seurakunnan omistus
- Yksityisomistus
- Suoja-alue I
Alueella on haettava museoviraston hyväksyminen rakentamistoimenpiteelle ja jokaiselle toimenpiteelle, jolla muutetaan kasvillisuuden luonnetta tai ulkonäköä
- Suoja-alue II
Alueella tulee pyytää museoviraston lausunto ennen avohakkuuta tai siihen verrattavaa metsän harvennusta sekä puuryhmien kaatamista kuin myös ennen uudisrakennustoimenpiteitä

käytössä ole esitetty muutoksia nykytilanteeseen. Alueet ovat pääosiltaan metsänhoito- ja maanviljelyalueita. Seutukaavan tavoitteet ovat yhdenmukaisia niiden näkemysten kanssa, joita museovirastolla on näiden alueiden käytöstä ja kehittämisestä.

Seutukaavaliiton selvityksessä "Undersökning om natur- och landskapsvård 1970" on linnanrauniot lähialueineen merkitty miljönsuojelualueiksi.

Yleiskaava

Vuonna 1976 valmistui Snappertunan kirkonkylän osayleiskaava, johon myös Raaseporin linnanraunio lähialueineen kuuluu. Osayleiskaavan tavoitteena oli selvittää kirkonkylän kehittämismahdollisuuksia ennen sen vuonna 1977 tapahtunutta Tammisaaren kaupunkiin liittämistä. Kaavassa esitetään nykyistä pientaloasutusta tiivistettäväksi hienovaraisesti. Linnanraunioiden suoja-alueilla on lisärakentamista esitetty ainoastaan II vyöhykkeen pohjoisosaan, jossa olemassa olevaa pientaloaluetta on tarkoitus tiivistää aluetta laajentamatta.

Osayleiskaava tukee museoviraston linnanraunioiden suoja-alueiden hoidolle asettamia tavoitteita.

Suoja-alueet

Muinaistieteellinen toimikunta teki 11.1.1967 Uudenmaan lääninhallitukselle esityksen Raaseporin linnanraunio "rauhoitusalueesta". Esityksessä oli suoja-alueiden rajaaminen suoritettu Arkkitehtitoimisto Adlercreutz & Aschanilta vuonna 1966 tilatun suojelukaavan "Raaseporin linnanrauniot, maisemaselvitys ja yleissuunnitelma" mukaisesti.

Uudenmaan lääninhallitus vahvisti 22.8.1969 rauhoitusalueesityksen, jossa on kaksi toimenpiderajoituksiltaan eriasteista sisäkkäistä suoja-aluetta. Päätös perustuu muinaismuistolain (295/63) 5 § 2. momentin ja 8 § 1. momentin säädöksiin. I suoja-alueeseen kuuluu 17 ha valtion omistamaa

maata ja lähes samansuuruinen yksityisen omistama alue. II suoja-alue on suurimmaksi osaksi yksityisessä omistuksessa.

Liikenne

Linnan alueen halki kulkee paikallinen kylätie. Tällä tieosuudella on moottoriajoneuvoilla ajokielto. Ainoastaan linnanraunioita, kahvilaa ja kesätapahtumia koskeva huoltoajo on sallittu. Raunioilla kävijöitä varten on paikoitusalue Raaseporin joen varressa 300 metriä linnasta länteen valtion omistamalla maalla, ja sen laajentaminen on tarpeen vaatiessa mahdollista.

Linnan alueella toimiva kesäteatteri on hoitanut oman paikoitustarpeensa linnanraunioiden paikoitusalueen lähellä yksityisen omistamalla maalla.

Ajoneuvoliikenne- ja paikoitusjärjestelyihin ei tässä suunnitelmassa ole esitetty muuroksia.

1. KORJAUSHANKKEEN TARPEELLISUUS JA TAVOITTEET

1.1 H a n k k e e n t a r p e e l l i s u u s j a k i i r e e l l i s y y s

1.11 Linnanraunioiden säilyttäminen

Viime vuosisadan lopulta aina 1930-luvulle jatkuneilla korjaustöillä saavutettu raunioiden kunto on viime vuosikymmenien aikana vakavasti heikentynyt. Alunperin valumuuritekniikalla tehdyissä muureissa on tapahtunut vaarallinen rakenteellinen muutos. Muurien kuoriosasta on tullut rapautumisen seurauksena ns. kylmämuuria. Sadevesi ja sulava lumi ovat vieneet mukanaan laastin sideaineen, jonka seurauksena muurinsaumoissa on laajoilla alueilla pelkkää

hiekkaa. Tästä on aiheutunut useita sortumia. Turvallisuus-
syistä on yleisön liikkumista linnan alueella jouduttu ra-
joittamaan.

Valtioneuvosto myönsi Raaseporin restaurointitöiden suun-
nitteluun työvoimaministeriön esityksestä määrärahan vuo-
delle 1975. Jatkorahoitusta ei tarkoitukseen saatu ja suun-
nittelu jäi kesken.

Jatkuvan rapautumisen ja laajojen sortumien estämiseksi
päästiin muurinkonservointitöihin kesällä 1978 150 000 mar-
kan määrärahalla. Vuonna 1979 oli konservointiin käytettä-
vissä 140 000 markkaa ja vuodelle 1980 on osoitettu 100 000
markkan määräraha. Vuosien 1978-79 aikana on linnanrauniois-
ta konservoitu noin kolmasosa. Työtä varten on valtion tulo-
ja menoarviossa ollut oma nimike. Jotta tämän työn tulokset
jäisivät mahdollisimman pitkäaikaisiksi, olisi konservoin-
tityötä täydennettävä suojaamalla muurien harjat. Suojaa-
minen on tärkeätä erityisesti päälinnan vaikeahuoltoisten
korkeiden muurien osalta.

Mikäli linnanraunioiden rapautuminen saa jatkua ja aiheut-
taa edelleen laajoja sortumia, on olemassa vaara, että mene-
tämme vähitellen myös linnan alkuperäisinä säilyneet osat.

Tämän korjaushankkeen tarkoituksena on varmistaa Raaseporin
linnanraunioiden säilyminen kulttuurihistoriallisesti huomat-
tavana muistomerkkinä ja nähtävyytenä sekä taata turvallinen
liikkuminen raunioilla.

1.12 Lähiympäristön kunnostaminen

Linnanraunioiden tuntumaan on vakiintunut suuria yleisömää-
riä kerääviä kesätilaisuuksia, jotka lisäävät normaalin mat-
kailijaliikenteen aiheuttamaa alueen kulumista.

Kesäteatteri sijaitsee tällä hetkellä vanhan vallihaudan koh-
dalla. Katsomon paino on puristanut savimaasta esiin paalu-

tusketjuja, jotka vuonna 1979 suoritettuna C 14 ajoituksen mukaan ovat peräisin 1400 - 1500-luvulta. Paalutusketjuja on näkyvissä useissa kohdissa linnan ympärillä. Lisäksi linnanraunioita itäpuolella olevalla mäellä on runsaasti sekä kaivettuja että kaivamattomia rakennusjäänteitä. Siksi on raunioitten välitön ympäristö rauhoitettava muilta toiminnoilta.

Tämän korjaushankkeen tarkoituksena on rakentaa raunioitten lähiympäristöön vakiintuneille toiminnoille kiinteät toimipaikat sekä koko alueelle selkeä jalankulkuverkko ja ryhtyä alueella suunnitelmalliseen maisemanhoitoon.

1.13 Hankkeen toteuttamisen vaikutus linnanraunioitten hoitokustannuksiin

Hankkeen toteuttamisella pysäytetään raunioitten jatkuva rapautuminen ja estetään uhkaamassa olevat suuremmat sortumat. Mikäli näitä laajoja sortumia pääsee syntymään, tulee raunioitten korjaaminen vaatimaan niin huomattavia määrärahoja, että hanke saattaa siinä vaiheessa jäädä kokonaan toteuttamatta. Tässä perustamis- ja esisuunnitelmassa selostetun hankkeen toteuttamisen avulla voidaan linnanraunioilla siirtyä normaaliin vuotuisen huoltotyöhön.

1.2 Linnan ja sen alueen hallinta- ja hoitosuhteiden järjestäminen

Museovirasto pyrkii järjestämään Raaseporin linnan ja sen alueen hallinta- ja hoitosuhteet tämän korjaustyön valmistuttua soveltaen valtioneuvoston 5.12.1974 antamaa päätöstä Turun linnan, Hämeen linnan ja Olavinlinnan hallinnasta ja hoidosta:

Valtioneuvoston päätös Turun linnan, Hämeen linnan ja Olavinlinnan hallinnasta ja hoidosta.

Annettu Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 1974

1 §

Turun linnan, Hämeen linnan ja Olavinlinnan, joita tässä jäljempänä sanotaan linnoiksi, hallinto ja hoito järjestetään siten kuin tässä päätöksessä määrätään.

2 §

Linnat ovat valtion omistuksessa ja museoviraston hallinnassa mikäli niiden hallinnasta ei ole muuta sovittu.

3 §

Opetusministeriö asettaa kunkin linnan hoitamista varten enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan hoitokunnan, jossa tulee olla edustettuna ainakin museovirasto, rakennushallitus ja se kaupunki, jossa linna sijaitsee.

Hoitokunnassa voi olla puheenjohtajan lisäksi enintään viisi jäsentä.

Hoitokunnan toiminnassa noudatetaan soveltuvin osin mitä valtioneuvoston päätöksessä komiteoista on määrätty.

4 §

Hoitokunnan tehtävänä on:

- 1) antaa lausuntoja ja tehdä aloitteita linnan korjaussuunnitelmista sekä linnan hallintoon, hoitoon ja käyttöön liittyvistä kysymyksistä;
- 2) valmistella linnan käyttöä koskevia valtion ja linnan käyttäjän välisiä sopimusluonnoksia;
- 3) edistää linnan käyttöä matkailukohteena ja sivistyselämää palvelevien tilaisuuksien pitopaikkana sekä linnan muutakin käyttöä kuitenkin siten, että linnan historiallinen arvo säilyy;
- 4) päättää niistä linnan käyttöön liittyvistä asioista, jotka erikseen on annettu sen päätettäväksi ja joista ei 6 §:n mukaisesti ole valtion ja asianomaisen kaupungin kesken sovittu; sekä
- 5) suorittaa muut sille asianmukaisessa järjestyksessä annetut tehtävät.

5 §

Museovirasto suunnittelee ja toteuttaa linnan entistämistä ja korjaustyöt yhdessä rakennushallituksen kanssa.

6 §

Museovirasto voi hoitokunnan esityksestä antaa linnan tai sen osan käyttöoikeuden ja isännyyteen kuuluvat tehtävät tai osan niistä kunnalle, säätiölle, yhdistykselle tai vastaavalle.

Käyttöoikeuden luovuttamisesta ja siihen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista sekä valtiolle mahdollisesti suoritettavista korvauksista on tehtävä yksityiskohtainen sopimus käyttöoikeuden saajan ja museoviraston välillä.

Tässä pykälässä tarkoitettut sopimukset on alistettava opetusministeriön vahvistettavaksi.

7 §

Opetusministeriö antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä tämän päätöksen soveltamisesta.

8 §

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1975.

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 1974.

Opetusministeri	ULF SUNDQVIST
	Ulf Sundqvist

Nuorempi hallitussihteeri	PIRKKO METSÄRANTA
	Pirkko Metäsanta

2. TOIMENPIDESELVITYKSET

2.1 H a n k k e e n t o t e u t t a m i s e e n l i i t - t y v ä t t o i m e n p i t e e t

2.11 Tutkimus

Arkistotutkimukset

Museovirastossa on suoritettu tutkimuksia linnanraunioilla tehdyistä korjaus- ja restaurointitöistä. Vuonna 1978 valmistui lisäksi fil.kand. Kaarina Rissasen seikkaperäinen tutkimus "Raaseporin linnan korjaus- ja restaurointityöt vuosina 1890 - 1972".

Kenttätutkimukset

Linnanraunioiden korjaustyön aikana suoritetaan tarvittavat rakennusarkeologiset tutkimukset.

Luonnonrinteeseen suunnitellun katsomon toteuttaminen vaatii rakentamisalueen arkeologista kaivausta. Kaivausten tulos saattaa vaikuttaa katsomon suunnitteluun.

Maaperätutkimus

Linnanraunioiden alueella on suoritettu vuonna 1976 maaperätutkimuksia. Lisätutkimuksia tarvitaan ainoastaan uuden katsomon alueella.

Rakennetutkimus

Vuonna 1976 otettiin timanttikairauksella ritarisalin ja pyörötornin muureista näytteitä. Muurien sydänosa osoittautui täysin kiinteäksi ja lujaksi, eikä se vaadi vahvistustoimenpiteitä. Rakenteiden lisätutkimuksia tullaan suorittamaan korjaustyön aikana.

Kasvillisuustutkimus

Linnanraunioiden alueen kasvillisuutta on selvitetty vuonna 1977. Selvityksen tulokset on otettu huomioon maisemasuunnitelmassa.

2.12 Yleissuunnittelu

Arkkitehtisuunnitelma

Arkkitehtisuunnitelman tavoitteena on ollut:

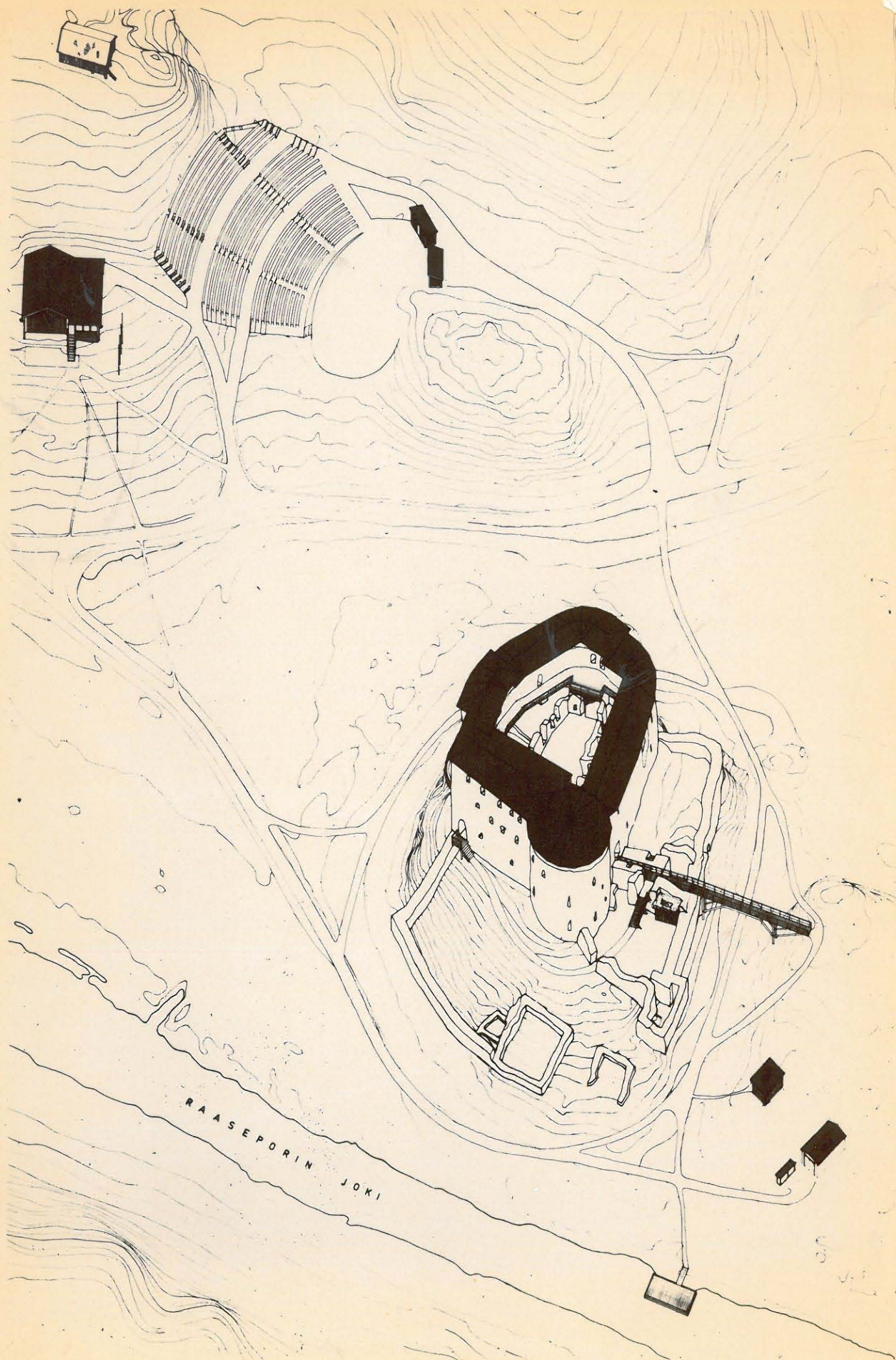
- 1) linnanraunioiden saattaminen konservoimalla nykyisessä asussaan säilyvään tilaan,
- 2) helpon ja turvallisen liikkumisen varmistaminen linnanraunioilla ja niiden lähiympäristössä,
- 3) mahdollisimman selkeän kuvan antaminen raunioituneesta linnasta ja sen historiasta.

Itse linnanraunioiden lisäksi tullaan kohdistamaan toimenpiteitä myös lähiympäristöön. Kesäteatterin katsomo- ja näyttämörakenteet siirretään pois linnan kupeelta. Uusi katsomorakennetaan linnan länsipuolella olevaan rinteeseen kiinteäksi ulkoilmakatsomoksi. Kesäteatterin nykyiset huoltorakennukset poistetaan. Uuden katsomon yhteyteen rakennetaan sen vaatimat huoltotilat valtion toimesta.

Suojakatokset

Muurien kattaminen on todettu varmimmaksi tavaksi estää sadeveden, sulavan lumen ja jäätyneen aiheuttama rapautuminen. Tämä Raaseporin linnanraunioiden suojaussuunnitelma edustaa tätä samaa linjaa, joka omaksuttiin jo raunioita esiin kaivettaessa 1800-luvun lopulla.

Koska suunnitelluilla katoksilla on pelkästään suojaava tarkoitus, on niiden arkkitehtuurilla, rakenteellisilla ratkaisuilla ja suhteella rauniomuureihin varmistettava, etteivät ne anna linnan hävinnyttä hahmoa rekonstruoivaa kuvaa. Eri-laisilla teräsrakenneljärjestelmillä saavutettaisiin helposti suojakatosmainen ilme. Raaseporissa teräsrakenteet toisivat kuitenkin linnanraunioille voimakkaan, vieraan elementin,

11. Linna lähiympäristöineen: kunnostustoimenpiteiden jälkeen

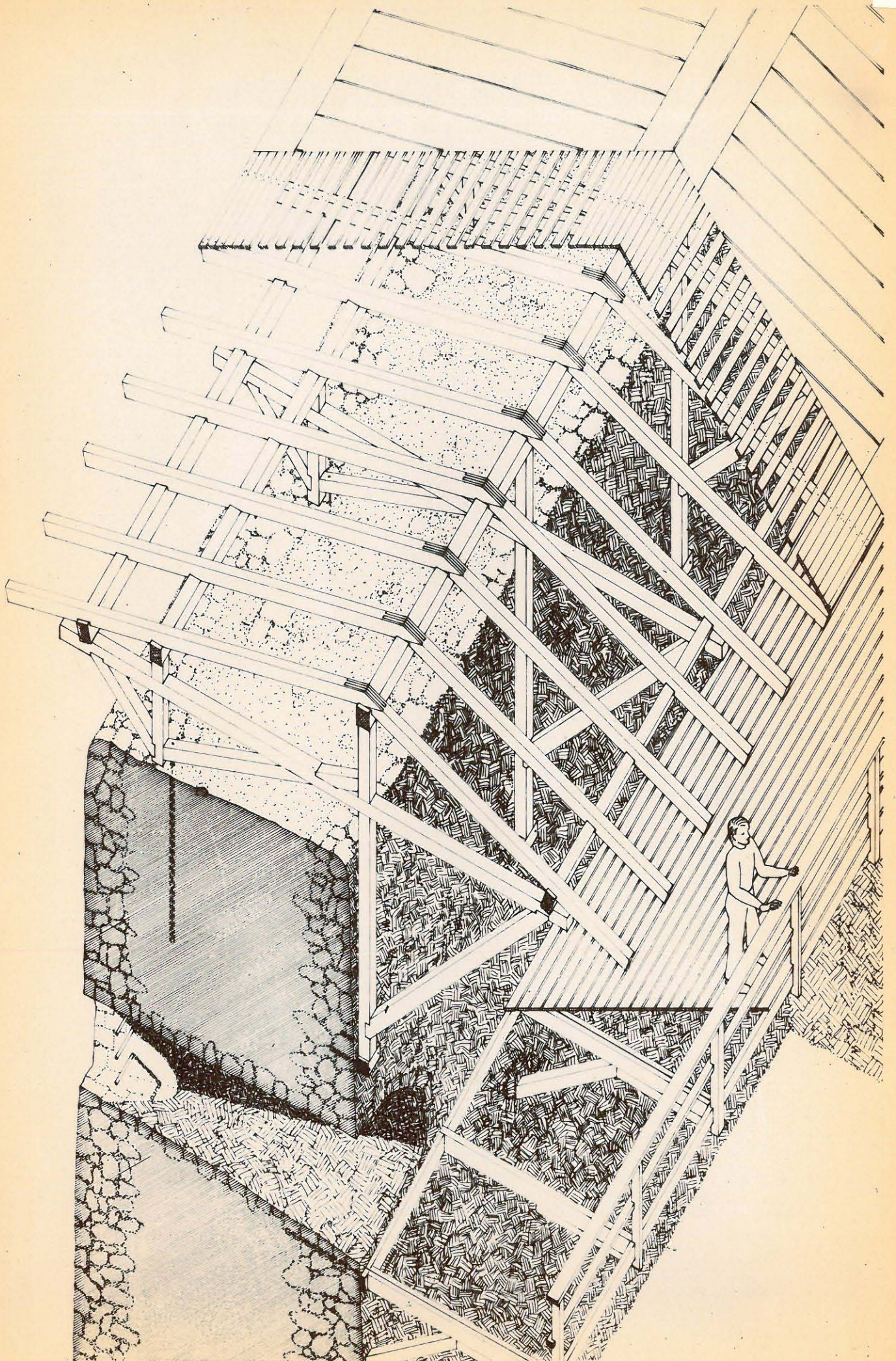
joka tulisi häiritsemään rauniomaista herkkyyttä. Suojausluonteesta huolimatta on katosten ulkomuodolle asetettava myös esteettisiä vaatimuksia. Näiden vaatimusten toteuttaminen onnistuu parhaiten pitäytymällä käytetyissä kattamistavoissa, tuomatta linnanraunioille uusia materiaaleja tai uusia rakennejärjestelmiä. Näin myös jo olemassa olevat katokset saavat uuden kokonaisuuden osina selvemmin suoja-katosmaisen ilmeen.

Uuden katoksen suojaavaa ilmettä on tehostettu katkaisemalla se kolmeen eri tasossa olevaan vaakasuoraan osaan, jotka seuraavat muurinharjan suurempia korkeuden vaihteluita. Katokset ovat puurakenteisia ja puhtaasti konstruktiivisia. Niiden tukirakenteiden liitokset ovat puutapein sidottuja puuliitoksia. Ankkurointi suoritetaan muurin ulkoharjan laella ja muuriseinämällä sisäpihan puolella. Vesikatteena on saumattu levypelti. Sillä katetaan myös vanhat suojakatokset, joiden rakenteiden kunto tarkastetaan. Suojakatosien räystäät on suunniteltu mahdollisimman pitkiksi, jotta myös muurien pystypinnat saataisiin hyvin ja laajasti suojaan sadevedeltä. Sisälape kattaa lisäksi muurilla kiertävän kahden metrin levyisen kulkusillan.

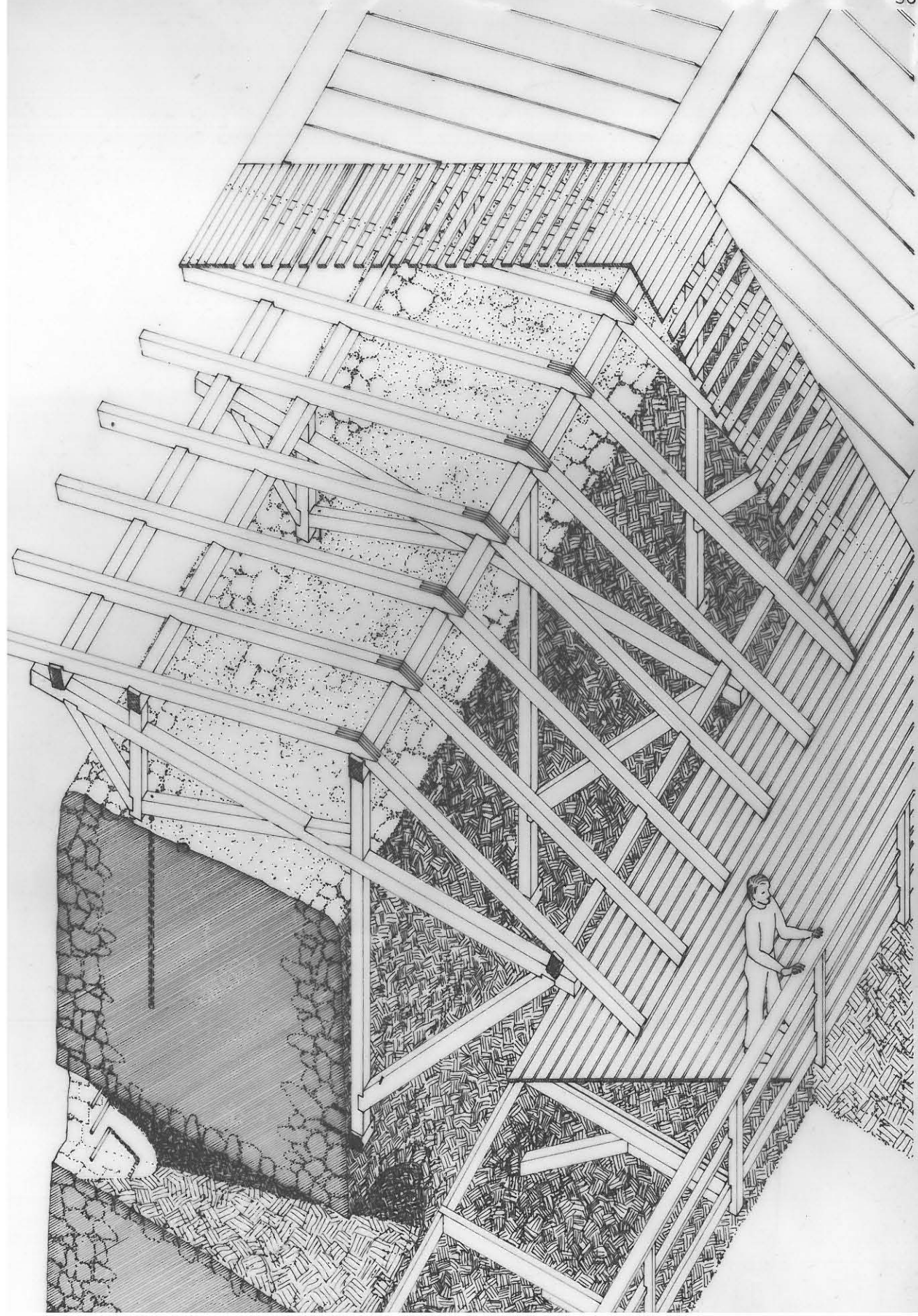
Kulkusillat

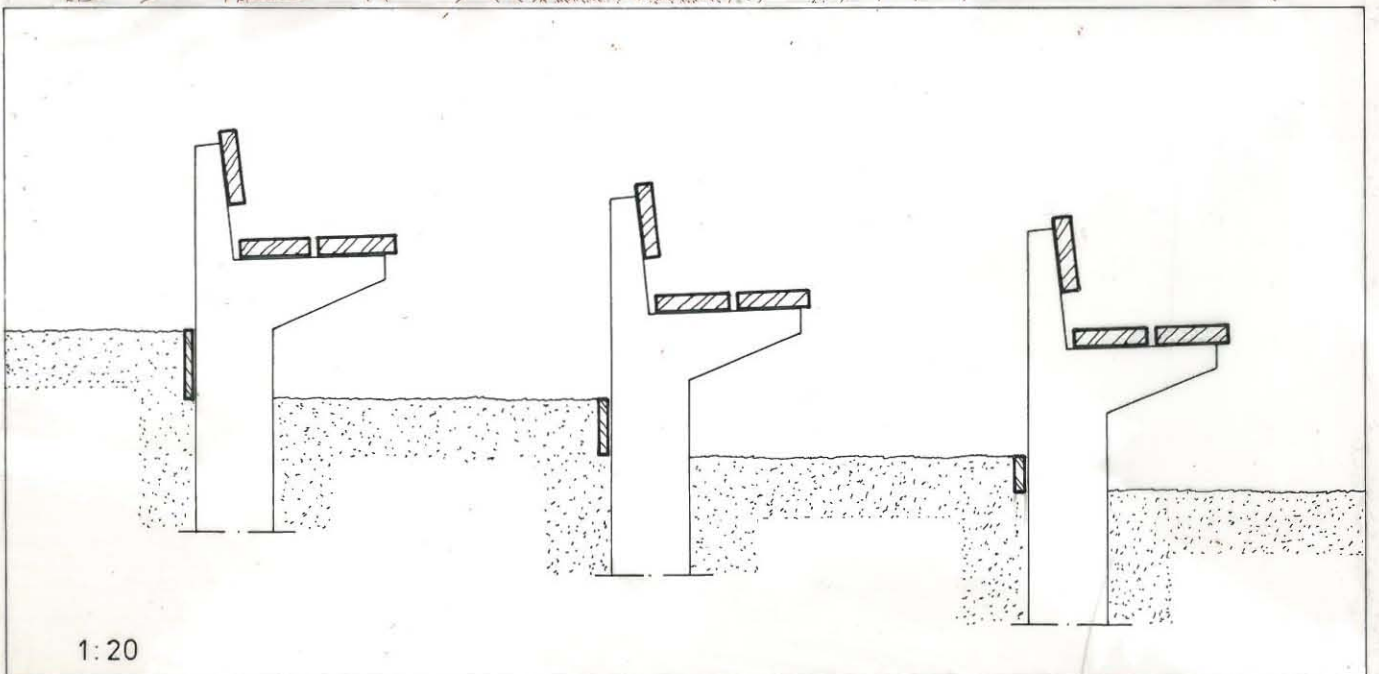
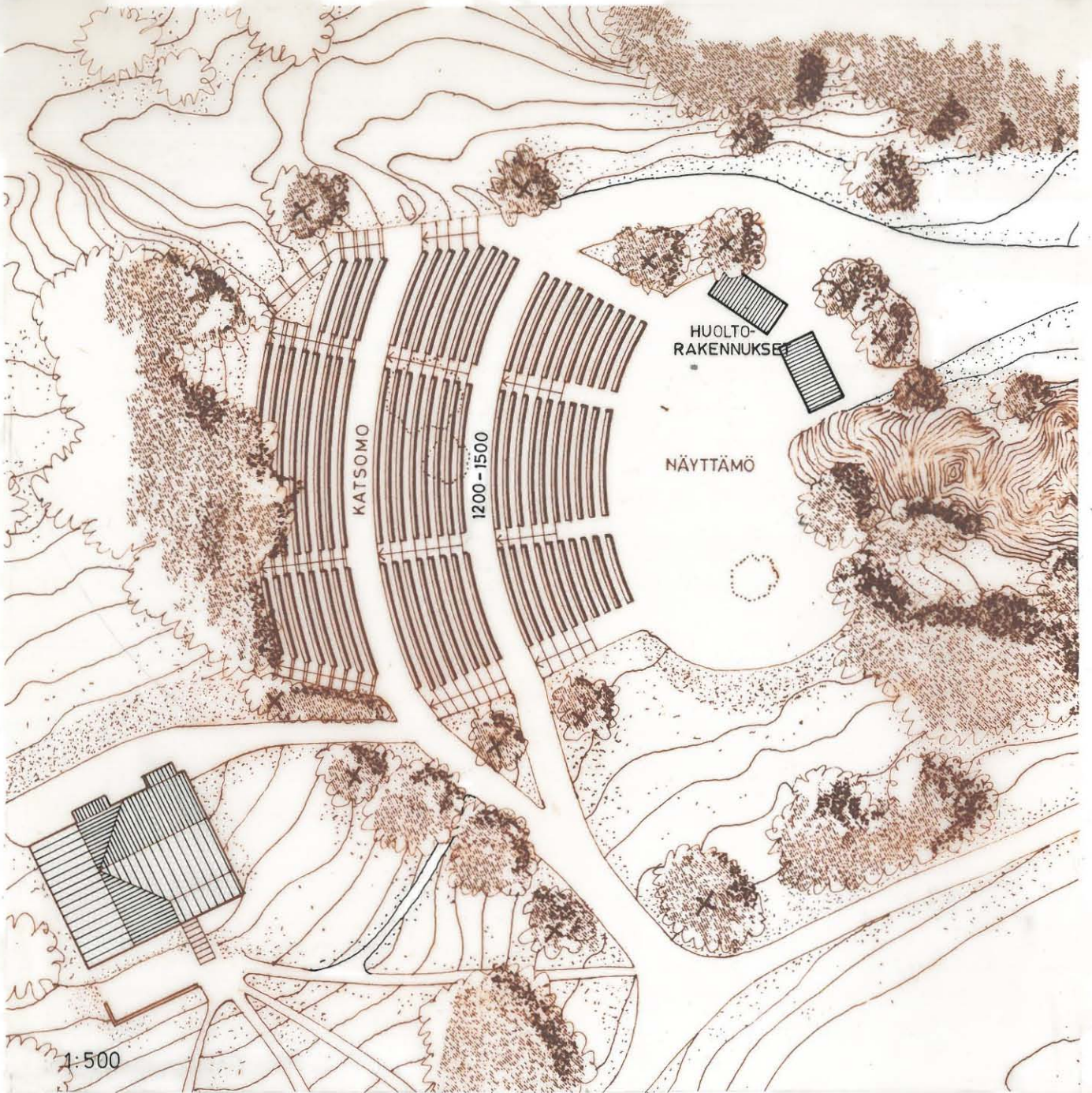
Uusien puurakenteisten kulkusiltojen avulla saadaan linnanraunioille helppokulkuinen kiertoreitti. Kulkusiltojen yhteyteen tulevilla opastetauluilla selvitetään linnan menneisyyttä ja jäljellä olevien rakenteiden alkuperää. Kulkusilta on suunniteltu rakennettavaksi päälinnan toisen kerroksen todennäköisen lattiatason korkeudelle ja siltä on pääsy ulkomuurin aukkoihin. Myös ritarisaliin rakennetaan samaan korkeuteen lankkulattia. Näin syntyvää tilaa voidaan kesäaikana käyttää linnaa koskevan havaintomateriaalin esillepanoon. Sekä kulkusillalle että ritarisaliin rakennetaan yhteydet pohjatasolta alkuperäisten kiviportaiden kautta.

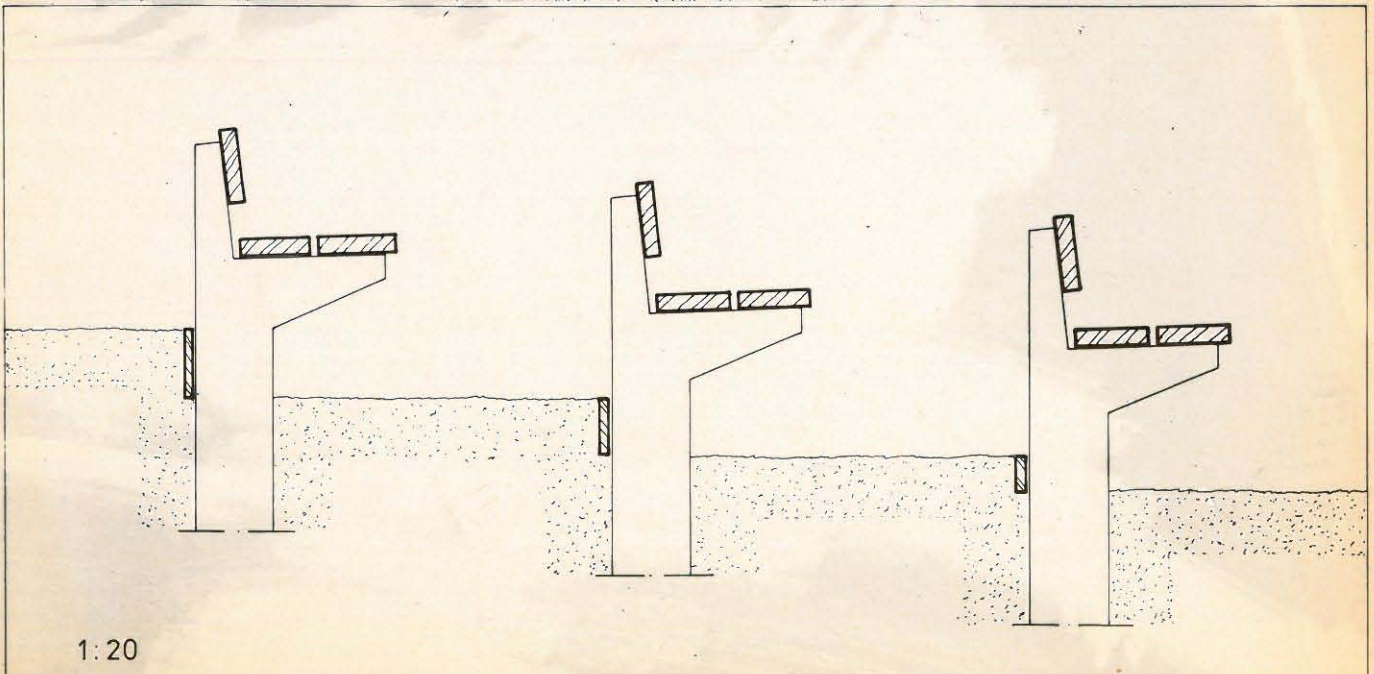
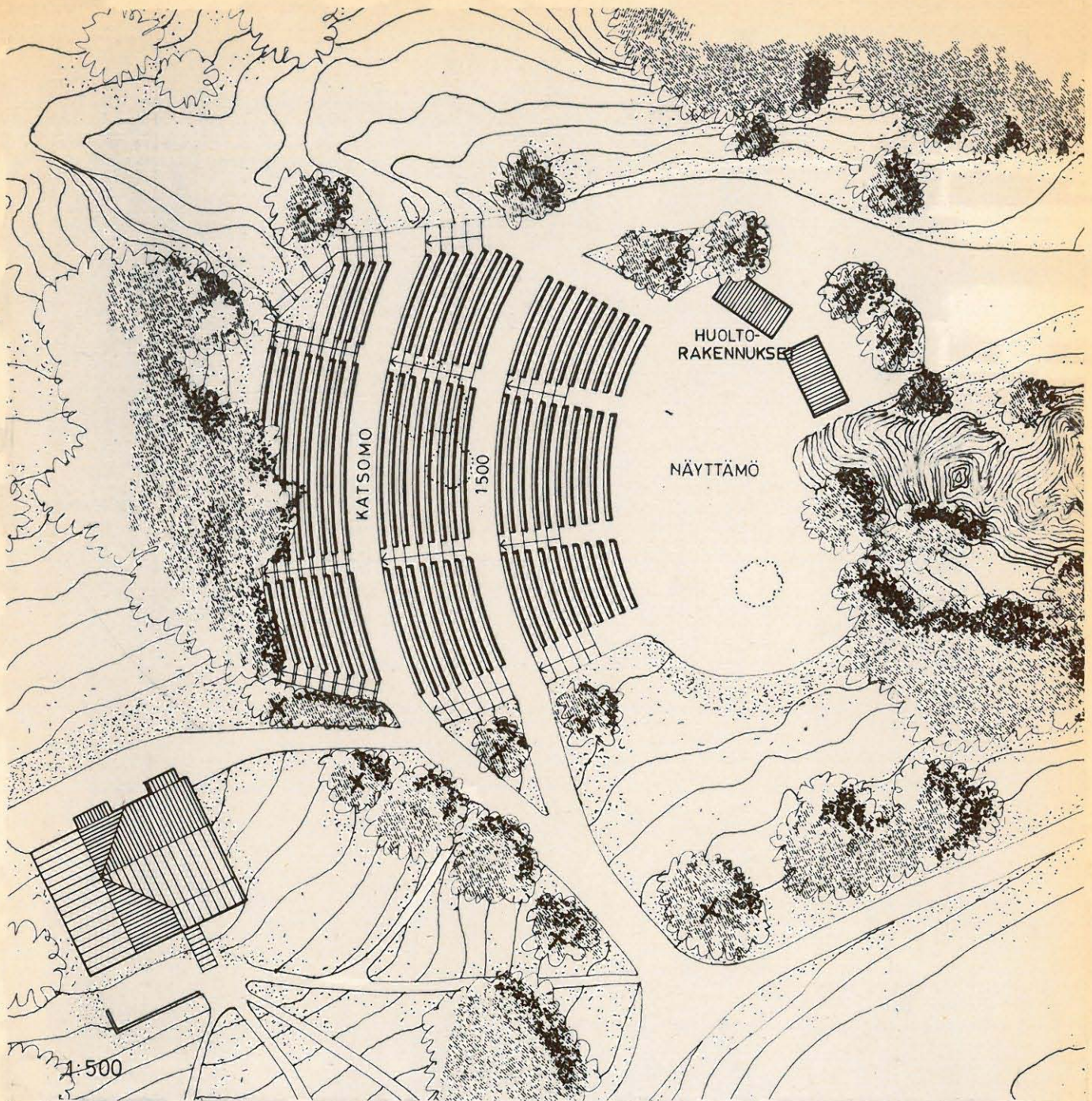
Sisääntulo linnaan muutetaan tapahtuvaksi suoraan idästä puusiltaa pitkin yli vanhan vallihaudan uoman itäiselle portille.

12. Aksonometria: suojakatos ja jalankulkusillat

13. Ulkoilmakatsomo

Katsomo

Linnanraunioiden länsipuolella, kahvilarakennuksen vieressä, on itään avautuva luonnonrinne, joka muodoltaan soveltuu nousevalle katsomolle. Tästä paikasta, jota myös Arkkitehti-toimisto Adlercreutz & Aschanin linnanraunioiden suoja-alue-suunnitelmassa vuodelta 1966 on esitetty juhlapaikaksi, on näköyhteys linnaan. Katsomon uudella sijoituspaikalla voidaan helposti järjestää suljettuja tilaisuuksia estämättä samanaikaista tutustumista linnanraunioihin.

Vähäisin maastotöin rakennetaan tähän rinteeseen betonisten jalkojen varaan puiset, selkänojalliset penkkirivit. Katsomon paikkaluku tulee olemaan 1200 - 1500.

Muurinrakennus- ja korjaustyöt

Eteläisen esilinnan 1960-luvulla kesken jäänyt uudelleenrakentaminen saatetaan loppuun. Samoin saatetaan loppuun kaakokaisen esilinnan 1960-luvun korjauksissa kesken jäänyt kehämuurin uudelleenrakentamistyö. Edelleen korjataan päälinnan itäisen ulkoseinämän suuri pintasortuma ympäristöään vastaavaksi.

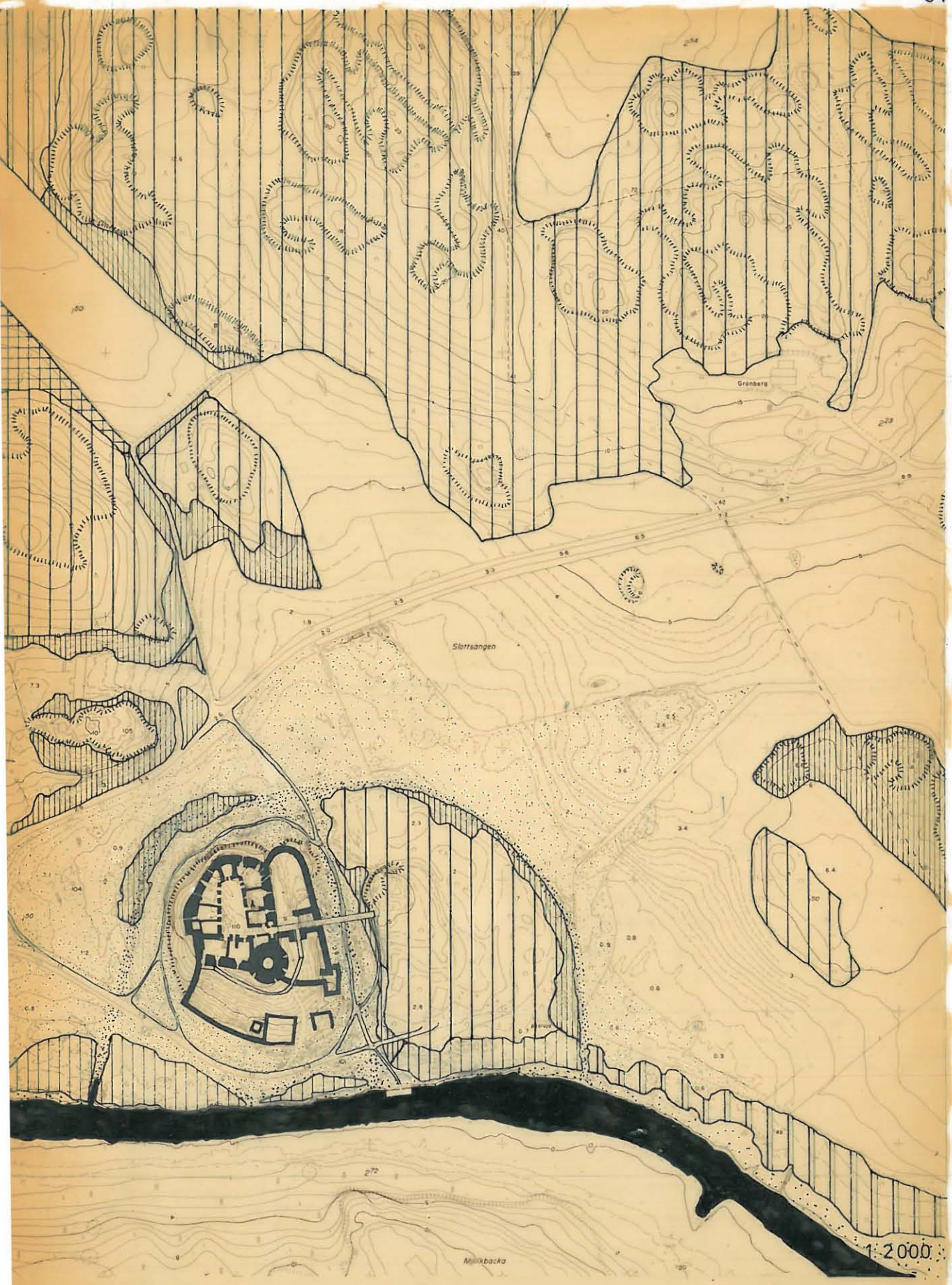
Mahdollisten pienehköjen purkututkimusten lisäksi puretaan muuria linnanraunioilla ainoastaan ritarisalin pihaseinällä, jonka itäreunaan palautetaan vanha kulkuaukko toisen kerroksen korkeudelle.

Itäisen porttihilvin betoniset tukipilarit ja -palkit poistetaan ja korvataan vähemmän näkyvillä rakenteilla.

Muut korjaus- ja muutostyöt

Raaseporin joen yli johtava ajosilta uusitaan. Linnan kohdalla olevan ponttoonilaiturin paikalle rakennetaan venelaituri.

Yleisön käymälärakennus puretaan linnan itäpuolelta. Uusien käymälöiden ratkaisutapa ja sijoituspaikka selvitetään myöhemmin.

Merkinnät:

Reunavyöhyke

Olemassa oleva metsä ;
metsänhoitotoimenpiteet

Rantapuusto

Istutettava tai parannettava
reunavyöhyke

Parannettava rantapuusto

Avokallio

Kosteikkokasvillisuus /
tulvaniitty

Niitty , pidetään avoimena

Tähän korjaukseen tulee kuulumaan lisäksi linnanraunioiden valaistuksen toteuttaminen.

Edelleen tullaan päälinnan molemmat sisäänkäynnit varustamaan metallirakenteisilla porteilla linnan sulkemiseksi loka-huhtikuun ajaksi.

Raaseporin linnanraunioiden lähiympäristön maisemanhoito

Raaseporin linnan ympäristössä tehtävillä maisemanhoitotöillä saatetaan linnan välitön ympäristö sellaiseen tilaan, että sen voidaan katsoa ilmentävän kulttuurimaiseman yhtä tärkeätä osaa. Linnan ympäristö tulee olemaan esimerkkinä siitä, miten kulttuurimaiseman rakennetta korostavia, maiseman hierarkiaa selvittäviä historiallisia kohteita tulee hoitaa.

Korkeatasoinen hoidettu ympäristö sisältää linnan läheisyydessä ehyet, rikkaat reunavyöhykkeet, jotka rajaavat tämän historiallisen kohteen vaikutuspiirin. Kasvillisuus kehittää luontaisesti uusiutuvaksi. Samalla se myös ilmentää alueen pitkää kulttuuritaustaa. Tämä toteutuu alueen kasvivalikoimaa säätämällä ja vahvistamalla. Nämä samat menetelmät auttavat selvittämään kohteen historiallisia vaiheita, joista kertovat mm. kosteat niityt linnan käyttöaikaisen vesialueen ilmentäjinä. Kasvillisuuskyseksiä järjestettäessä huolehditaan siitä, että historiallisen kasvillisuuden esiintyminen ja säilyminen kehityskykyisenä turvataan.

Linnan ympäristössä suoritettavia toimenpiteitä ovat linnaa ympäröivien vallihauta-alueiden kasvillisuuden hoitaminen ja täydentäminen. Linnan pohjoispuolisten metsäkukkuloiden reunavyöhykkeitä täydennetään, varsinkin kahvilarakennuksen kohdalla sekä tulevan katsomon ja esityspaikan läheisyydessä. Jokirantavyöhyke käsitellään niin, että avataan näkymäkohdat linnan etelä- ja lounaispuolelle ja muutoin täydennetään rantakasvillisuutta. Linnan ympärille rakennetaan maastoon sovitettu kulkuyhteys, joka polkumaisena toimii erilaisten kasvuyöhykkeiden rajana. Tämän polun sisäpuolelle jäävä alue

varataan vanhan ruohovartisen lajiston suojapaikaksi, kuten myös kulutuksesta pois jääväksi suunniteltu eteläisen esilinnan piha, jossa voidaan harjoittaa vanhan lajiston viljelyä.

Erityyppiset nurmialueet, kosteat niityt ja kuivat kedot antavat avoimena pidettäville alueille mahdollisuuden eri vuodenaikojen mukaan tapahtuvaan värivaihteluun. Nurmien hoito on mahdollista toteuttaa esim. lampaita laiduntamalla, mikä ratkaisu helpottaa myös ajoittain esiintyvää tarvetta rajoittaa kulutusta.

2.13 Erikoissuunnittelu Muurinkonservointi

Vuosien 1978 ja 1979 aikana on suoritettu muurinkonservointityötä. Linnanraunioiden muureista on noin kolmasosa konservoitu. Työ saatetaan loppuun tämän korjaussuunnitelman osana. Matalien muurinosien kohdalla tullaan vielä tekemään ulkonäköön liittyviä kokeita.

Rakennesuunnittelu

Suojakatosten, kulkusiltojen ja uuden ajosillan kantavien rakenteiden konstruointi sekä muurinkonservointiin liittyvä rakennesuunnittelu.

Sähkösuunnittelu

Linnanraunioiden valaistuksen vaatima sähkösuunnittelu.

Paloturvallisuus

Sammutustehtävien suorittamista varten selvitetään yhdessä Tammisaaren palolaitoksen kanssa palotietä koskevat asiat sekä järjestetään sammutusveden saamiseksi vedenottopaikka Raaseporin joen varteen venelaiturin yhteyteen.

2.14 Rakennustoimenpiteiden suoritusjärjestys

Korjaushankkeen kaikkien eri osa-alueiden mahdollisimman samanaikainen toteuttaminen on linnanraunioiden arvon ja käytön kannalta tärkeitä. Jonkin osan toteuttamatta jättäminen heikentää kokonaiskorjauksen muiden toimenpiteosien positiivista vaikutusta.

Museoviraston tutkimus-, suunnittelu- ja valvontakapasiteetti sekä pelkästään kesäaikana tapahtuva rakentaminen huomioon ottaen koko hanke on kuitenkin jaettava osiin toteutettavaksi neljän vuoden aikana seuraavasti:

- 1981: muurinharjojen uusien suojakatosten rakentaminen sekä vanhojen korjaaminen,
- 1982: kulkusiltojen rakentaminen, muurin harjojen vesieristäminen, muurinrakennustöiden ja muurinkonservoinnin jatkaminen päälinnassa ja aloittaminen esilinnojen alueella,
- 1983: kiinteän ulkoilmakatsomon rakentaminen, uuden ajo sillan, venelaiturin ja käymälän rakentaminen, muurinkonservointityön loppuun saattaminen päälinnassa ja jatkaminen esilinnossa sekä valaistuksen toteuttaminen,
- 1984: maaston muokkaus- ja kasvillisuuden hoitotyöt sekä esilinnojen muurinkonservoinnin loppuun saattaminen.

2.2 Korjaushankkeen toteuttamiseen vaikuttavat ennalta arvaamattomat tekijät

2.21 Linnanraunioiden kunto

Muurien ydinosan kunnan selvittämiseksi on timanttikairauksella otettu näytteitä muurista. Ydin on osoittautunut erittäin lujaksi. Se koostuu kalkkilaastista, tiilenpaloista ja luonnonkivistä. Korjauksen aikana tullaan tekemään suunnitel-

mien toteuttamisen vaatimia rakenteiden lisätutkimuksia.

2.22 Rakennushistorialliset tutkimukset ja arkeologiset kaivaukset

Katsomon rakentaminen edellyttää arkeologisten kaivausten suorittamista perustamisalueella, joka on keskiaikaista joenrantaa. Kaivausten tulokset saattavat aiheuttaa muutoksia suunnitelmiin.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Painamattomat

Helsingin Yliopiston historian laitokset, Helsinki

Rissanen Kaarina, Raaseporin linnan korjaus- ja restaurointityöt vuosina 1890-1972. Suomen ja Skandinavian historian laudaturtyö. 1978.

Museovirasto, Helsinki

Muinaistieteellisen toimikunnan arkisto

Pöytäkirjat 1891-1960

Saapuneet ja lähetetyt kirjeet vuodesta 1884

Rakennushistorian osaston arkisto

Tutkimuskertomukset

Saapuneet ja lähetetyt kirjeet

Piirustuskokoelma: Raasepori

Valokuvakokoelma

Arkitektbyrå E. Adlercreutz & N-H. Aschan, Raseborgs slottsruiner. En landskapsutredning och översiktsplan. 1966.

Arkitektsbyrå A-konsult, Delgeneralplan över Snappertuna. 1976.

Läntisen Uudenmaan seutukaavaliitto, Seutukaavaluonnos. 1979.

Suomen muinaismuistoyhdistyksen arkisto

Pöytäkirjat 1870 - 1885

Reinholmin kokoelmat

Valtionarkisto, Helsinki

Rakennushallituksen arkisto

Saapuneet kirjeet 1885 - 1972

Painetut

Ailio, Julius, Raaseporin linnanrauniot. Suomen nähtävyyksiä 2. Helsinki 1905.

Hartman, Torsten, Raseborgs slotts historia. Skrifter utgifna af Svenska literatursällskapet i Finland XXXIII. Helsingfors 1896.

Heinrichs, Stig, Raseborg: Historik och kort beskrifning av slottsruinen. Ekenäs 1944.

Karjaa ennen ja nyt. Ekenäs 1970.

Kerkkonen, Gunvor, Medeltiden. Karis socken från forntiden till våra dagar III. Ekenäs 1952.

Opuscula Aspeliniana II. Toimittanut Ella Kivikoski. Helsinki 1942.

Pettersson, Bror, Sannolika kulturspår i den nyländska kustflora. Nordenskiöld-samfundets tidskrift II:1

Raseborgs slott. Ekenäs 1965.

Wefvar, J.E, Fornlemningar i Raseborgs vestra härad. FFT-SMYA IV. Helsinki 1879.

Öhman, Einar, Snappertuna och Raseborg. Nyländska Öden. Ekenäs 1966.

R A A S E P O R I N L I N N A N R A U N I O I D E N
K O R J A U S T Y Ö

Perustamis- ja esisuunnitelman kustannusselvitys

		<u>m²,m³</u>	<u>mk/ m²,m³</u>	<u>mk</u>	<u>mk/v</u>
1981	Muurinharjojen uudet suojakatokset	800 m ²	500,-	400 000,-	
	Vanhoiden suojakatosten korjaus	175 m ²	200,-	35 000,-	
	Rakennuttajankulut			65 000,-	500 000,-
1982	Uudet kulkusillat ja portaat	450 m ²	250,-	113 000,-	
	Muurinrakennustyöt	330 m ²	650,-	215 000,-	
	Matalien muurinharjojen vesieristys	486 m ²	310,-	152 000,-	
	Muurinkonservointi	1575 m ²	200,-	315 000,-	
	Vanhoiden suojakatosten uusiminen	480 m ²	125,-	60 000,-	
	Rakennuttajankulut			65 000,-	920 000,-
1983	Katsomon maastotyöt	1200 m ²	100,-	120 000,-	
	Katsomo	700 jm	150,-	105 000,-	
	Uusi ajosilta yli joen, uusi venelaituri ja käymälä			160 000,-	
	Valaistus			70 000,-	
	Muurinkonservointi	425 m ²	200,-	85 000,-	
	Rakennuttajankulut			60 000,-	600 000,-
1984	Maastonmuokkaus	1500 m ²	100,-	150 000,-	
	Kasvillisuuden hoitotyöt			200 000,-	
	Muurinkonservointi	500 m ²	200,-	100 000,-	
	Rakennuttajankulut			60 000,-	510 000,-
	1981 - 1984				2 530 000,- =====

rakennushankkeen nimi Raaseporin linnanrauniot		uudisrak. lisärak.	muutos peruskorj. ☒
lääni Uudenmaan	kunta Tammisaari	rakennuspaikan osoitetiedot Snappertuna, Raaseporin kylä, tila RN:o 1:50 (osa)	
laati-javirasto tai -laitos Museovirasto		nimitä ja virka-asema Erkki Mäkiö, arkkitehti	
päiväys 29.5.80			

kaavoituksen vaihe			
asemakaava	tonttijako	rakennuskaava	kiellot
☒ on voimassa	☐ on voimassa	☐ on voimassa	☐ rakennuskielto voimassa
☒ ei ole voimassa	☒ ei ole voimassa	☒ ei ole voimassa	☒ ei rakennuskieltoa
☐ laatiminen vireillä	☐ laatiminen vireillä	☐ laatiminen vireillä	☒ alueella muu kielto
☐ muutos vireillä	☐ muutos vireillä	☐ muutos vireillä	☐ ei muita kieltoja 1)
lisäselvitykset 1)			
<p>Alueella voimassa Uudenmaan lääninhallituksen päätöksen (22.8.1969) mukaiset linnanraunion suojelua koskevat suoja-alueääräykset (lainvoima 4.2.1970, korkein hallinto-oikeus).</p> <p>"Alueella on haettava museoviraston hyväksyminen rakentamistoimenpiteelle ja jokaiselle sellaiselle toimenpiteelle, jonka tarkoituksena on muuttaa kasvillisuuden luonnetta tai ulkonäköä".</p>			

rakennuspaikan muodostuminen eri kiinteistöistä							
Rakennuspaikan kylä	kortteli tilan nimi	XXXXXX tilan RN:o	pinta-ala m ²	omistaja	hallintoviranomainen	saantokirja 1 vuokrattu 2	huomautuksia
Raasepori		1:50 (osa)	170000	valtio	museovirasto		
rakennuspaikan kokonaisala							
lisäselvitykset 2)							

rakennuspaikkaan kohdistuvat oikeudet							
kiinnitykset	rasitteet	johdot maa/ilm.	maavuokrat	huoneenvuokr.	käyttöoikeudet	nautintaaik.	muut oikeudet
☐ on ☐ ei	☐ on ☐ ei	☐ on ☐ ei	☐ on ☐ ei	☐ on ☐ ei	☐ on ☐ ei	☐ on ☐ ei	☐ on ☐ ei
lisäselvitykset 3)							

1) mainitaan kaavan vahvistamispäivä ja tonttijaon hyväksymispäivä sekä kaavamuutoksen tai laadinnan vaihe, kieltojen perusteet yms.

2) voidaan käyttää huomautusten tarkentamiseen yms.
3) selvitetään rakennuspaikkaan kohdistuvia tontin käyttönotettavuuteen liittyviä oikeuksia

E5

perustamis- ja
KOKONAISAIKATAULU ESISUUNNITELMAA VARTEN

rakennushankkeen nimi		uudisrak.	muutos
Raaseporin linnanrauniot		lisärak.	☒ peruskorj.
lääni	kunta	rakennuspaikan osoitteen tiedot	
Uudenmaan	Tammisaari	Snappertuna, Raaseporin kylä RNo 1:50 (osa)	
laatijavirasto tai -laitos		päiväys	
Museovirasto		29.5.80	
		nimi ja virka-asema	
		Erkki Mäkiö, arkkitehti	

kokonaisaikataulua koskevat tiedot

prosessiin käytetty aika 1)	1980	1981	1982	1983	1984
perustamissuunnitelma	■				
esisuunnitelma	■				
ehdotuspiirustukset (luonnos 1)	Tehty vuonna 1979				
yksityiskohtaiset luonnospiirust. (luonnos 2)					
pääpiirustukset (työ 1)		■			
työpiirustukset (työ 2)		■	■	■	■
rakentamisen valmistelu (urakallaskenta yms.)		■	■	■	■
rakentaminen		■	■	■	■
lausunnot 2)		1)		2)	
päätökset 3)					
poikkeus- ja rakennuslupa		1)			
rahoituksen jakautuma mk/vuosi		500.000,-	920.000,-	600.000,-	510.000,-

lisäselvitykset 4)

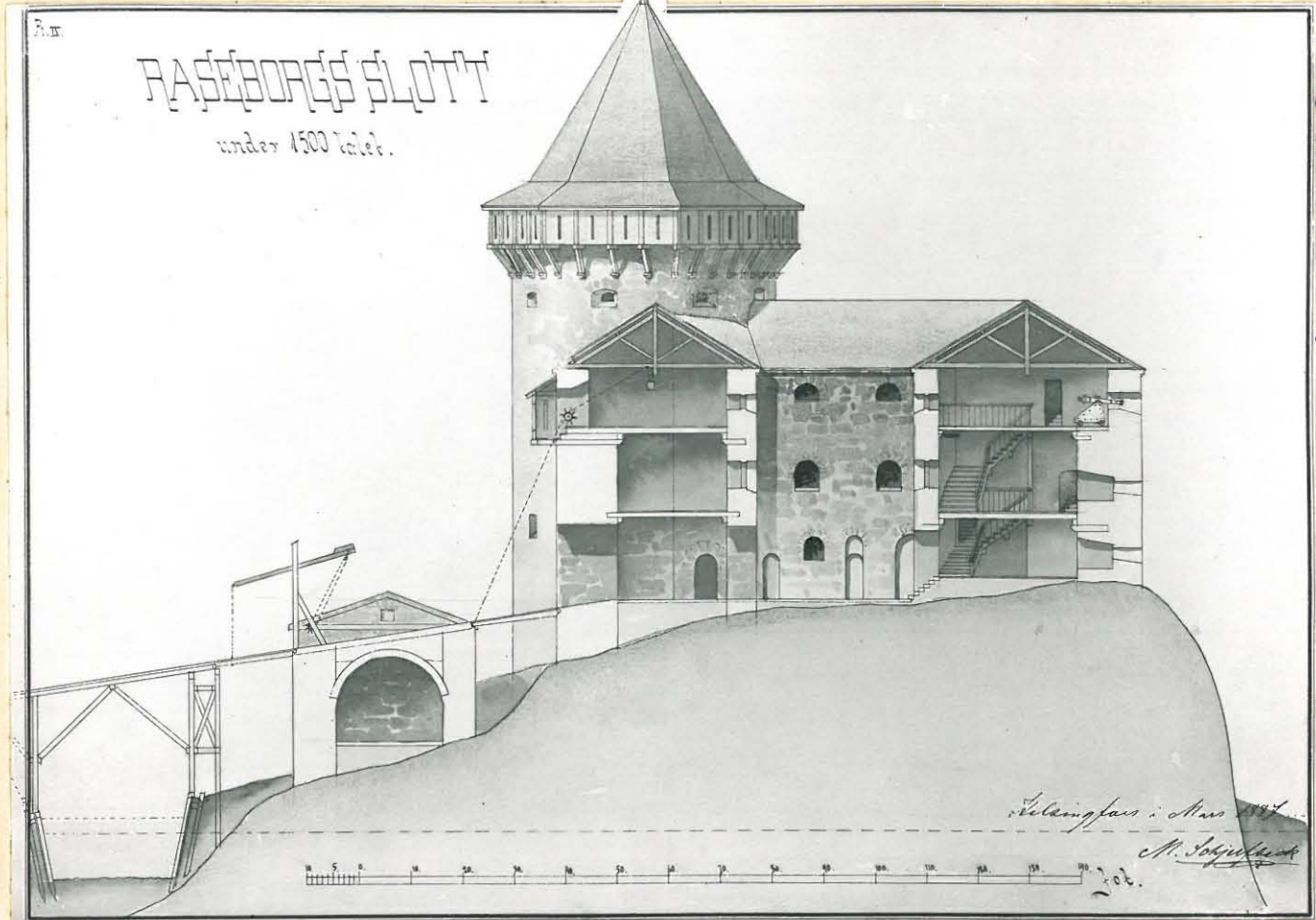
1. Suojakatokset
2. Kulkusillat
3. Katsomo
4. Maisemanhoito

1) kunkin vaiheen arvioitu kesto-aika esitetään graafisesti ao. vaiheen kohdalla

2) lausuntojen nimet mainittava

3) päätösten nimet mainittava

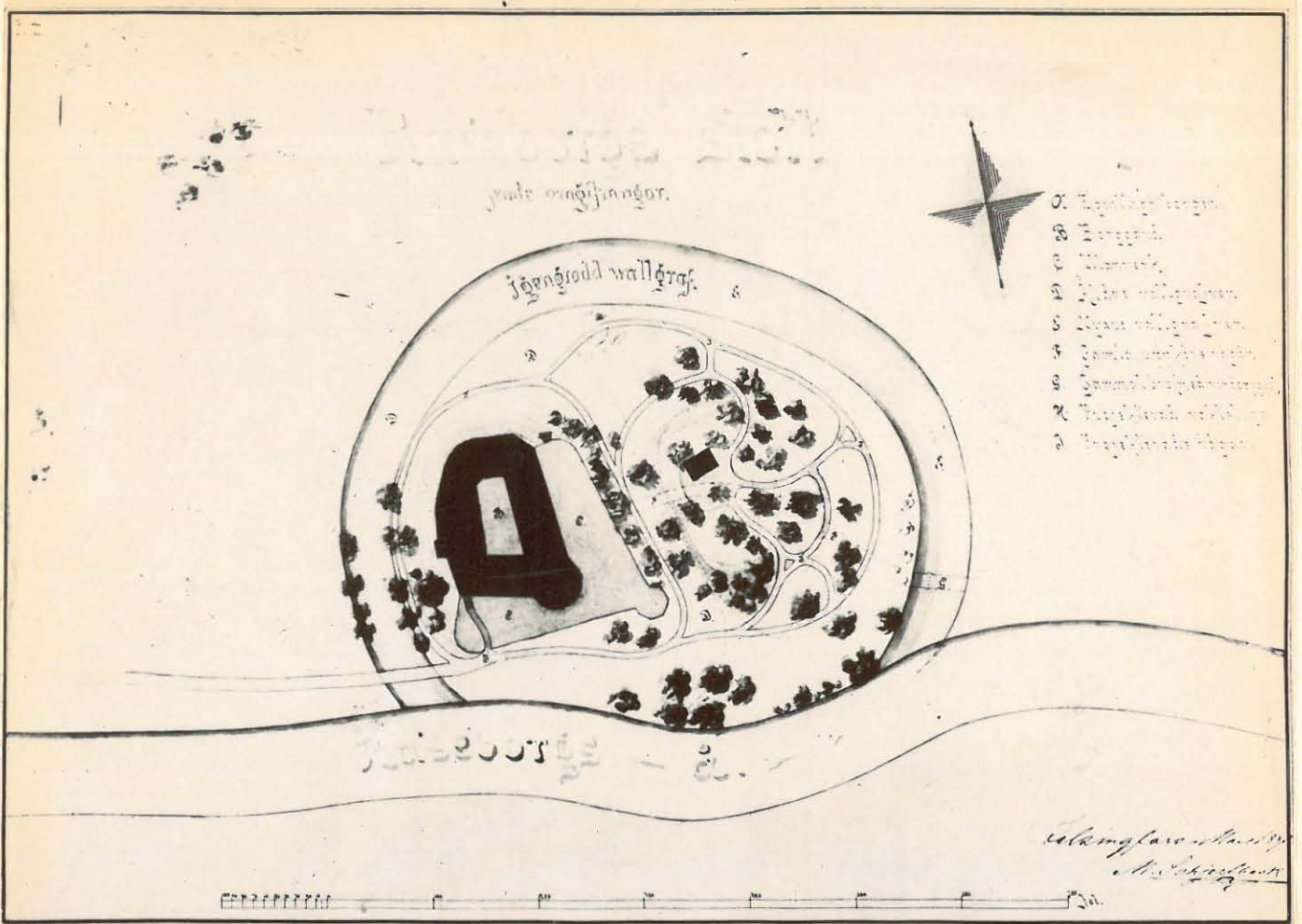
4) lisäselvityssarakkeessa mainittava rakennushankkeen arvioitu valmistumisaikajako

15. M. Schjerfbeckin rekonstruktiosuunnitelma v.1887

16. Mittapiirustus, leikkaus a-a (kuva 20); Museovirasto 1975

17. M. Schierfbeckin rekonstruktiosuunnitelma v.1887

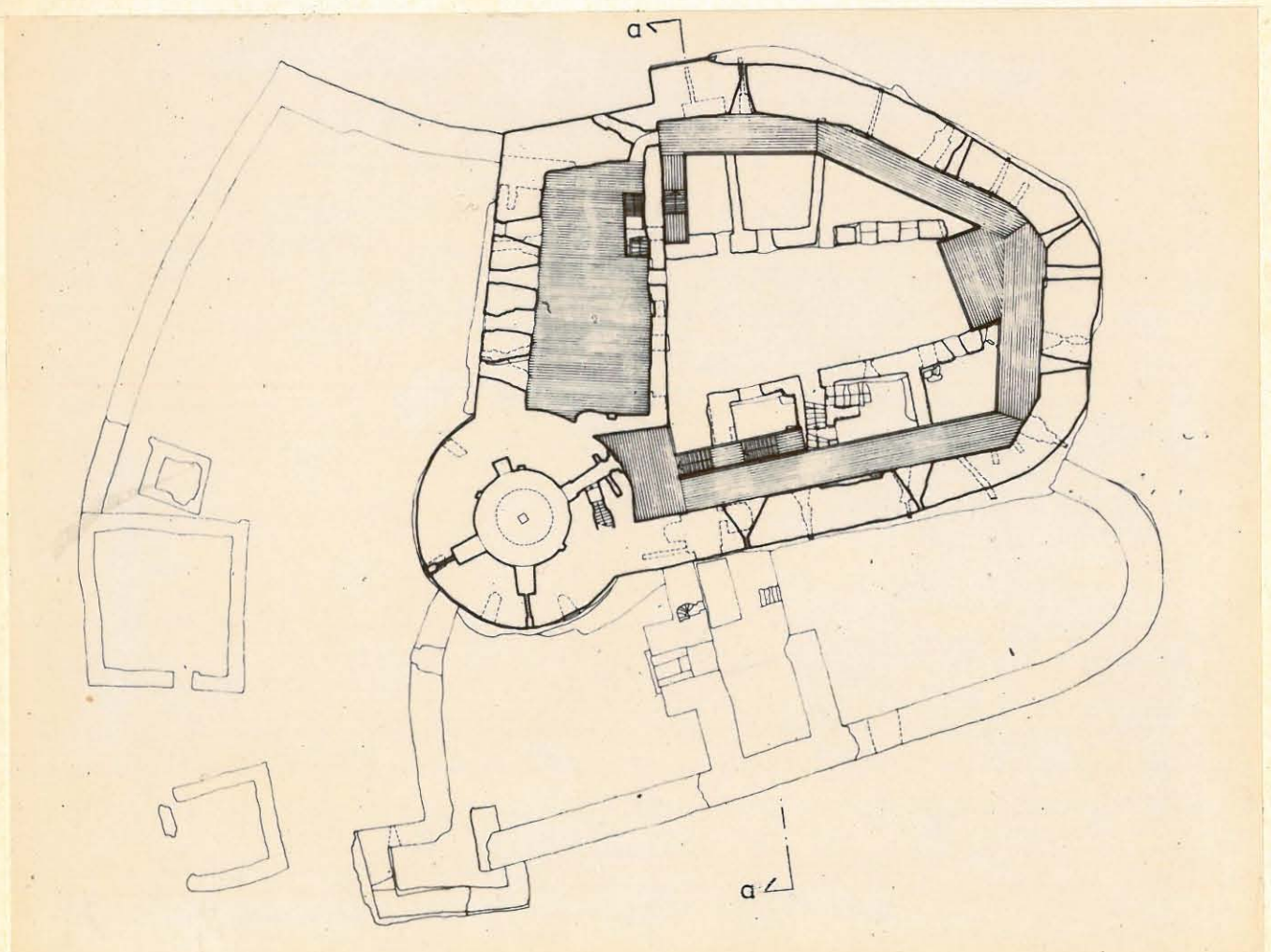

18. Ilmakuva v.1976

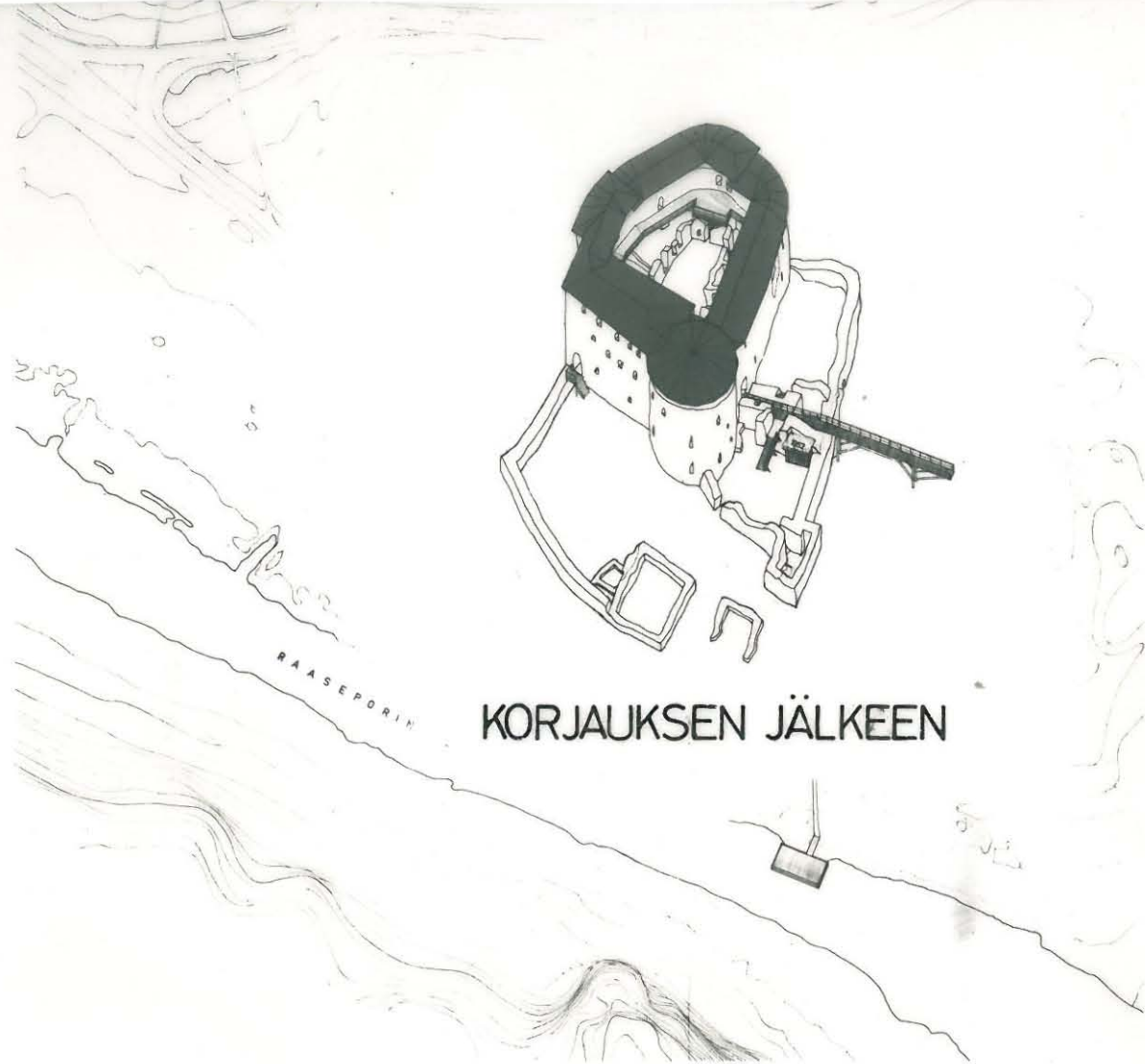

19. Kattokuva pienoismallista

valok. P. Kaarto 1979

20. Kävelysillat ja -tasot. Suunnitelma Museovirasto

KORJUKSEN JÄLKEEN

KORJAUSSUUNNITELMA

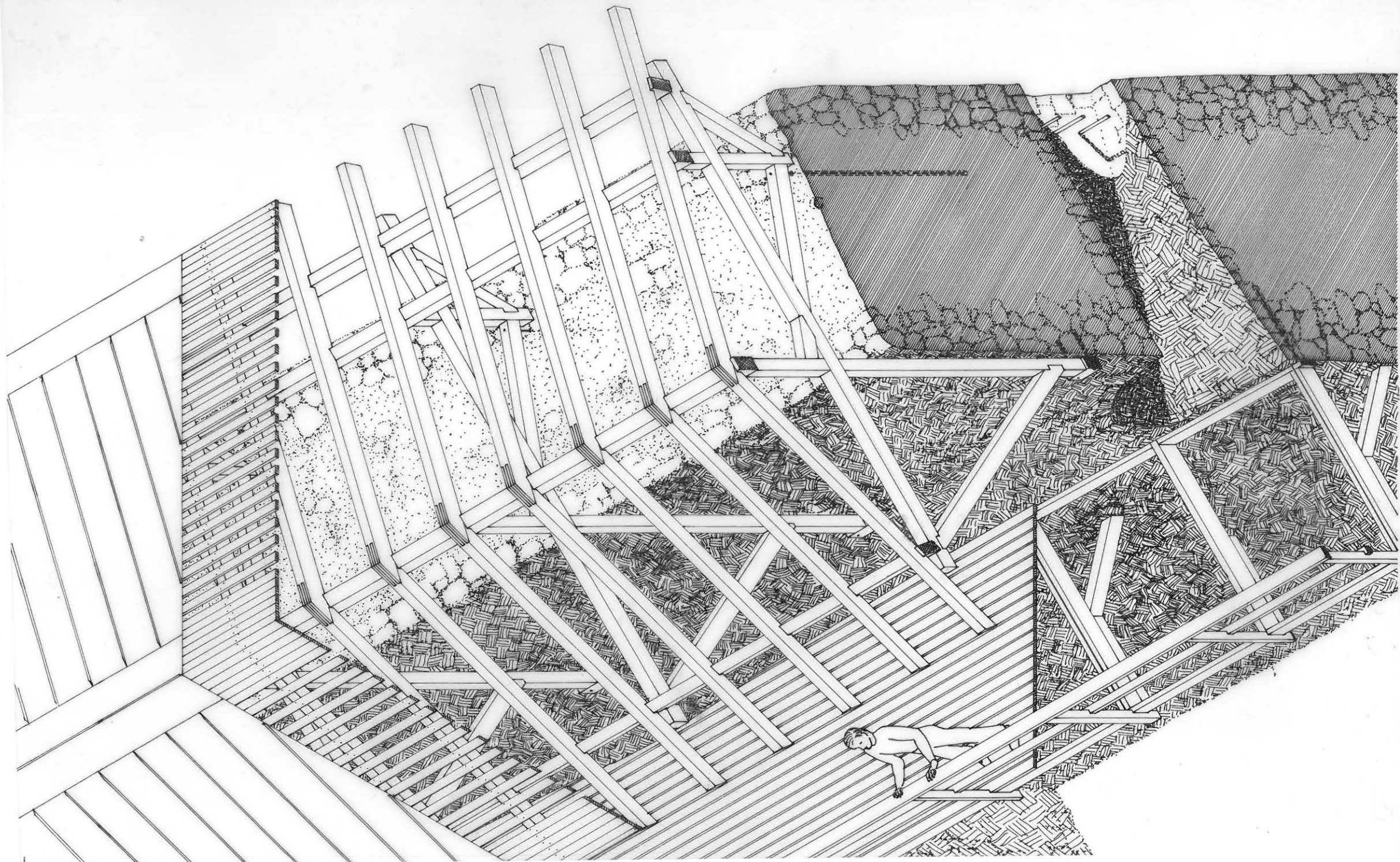
6

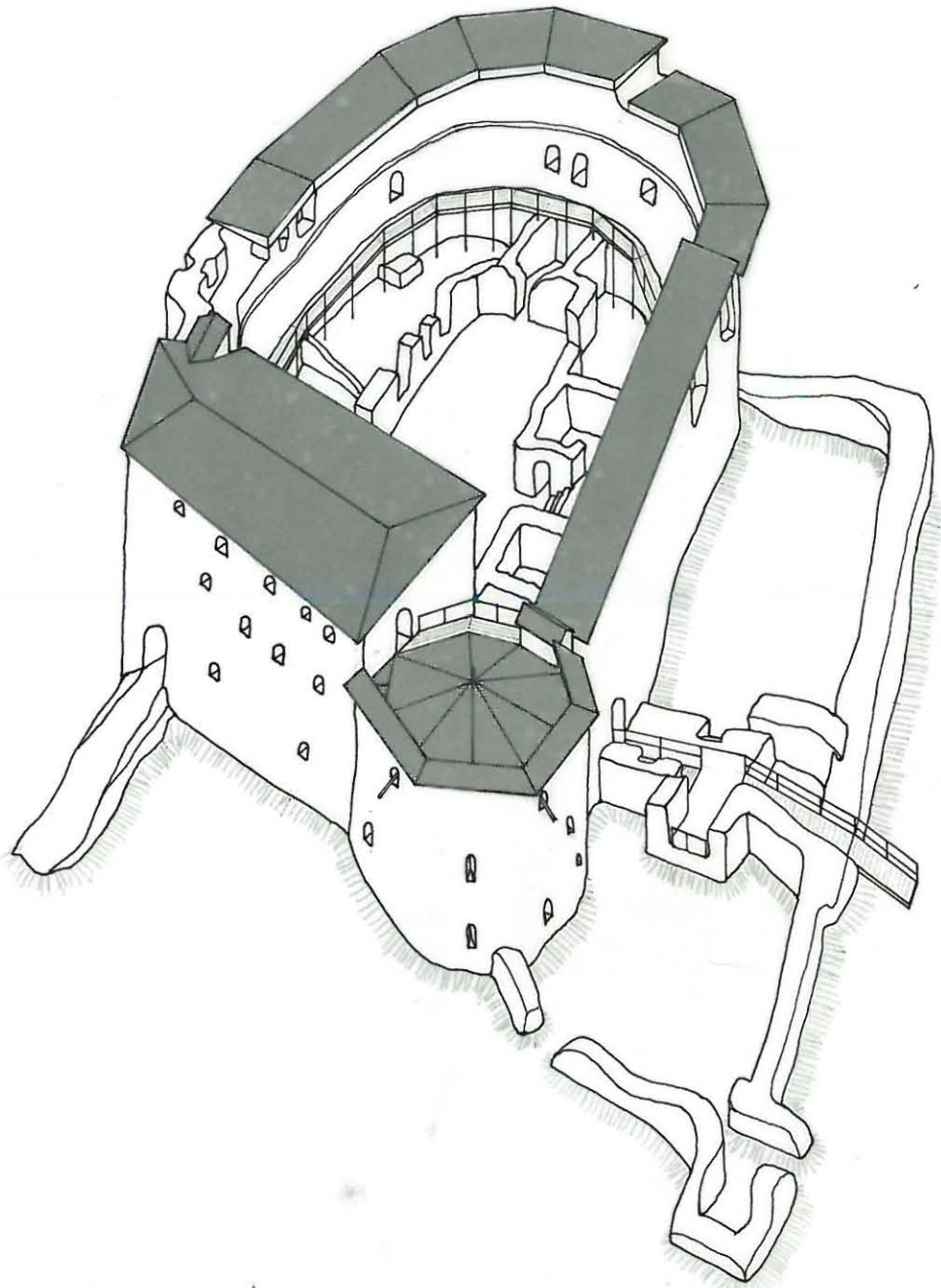
ENNEN KORJAUSTA

1949 - 81

5

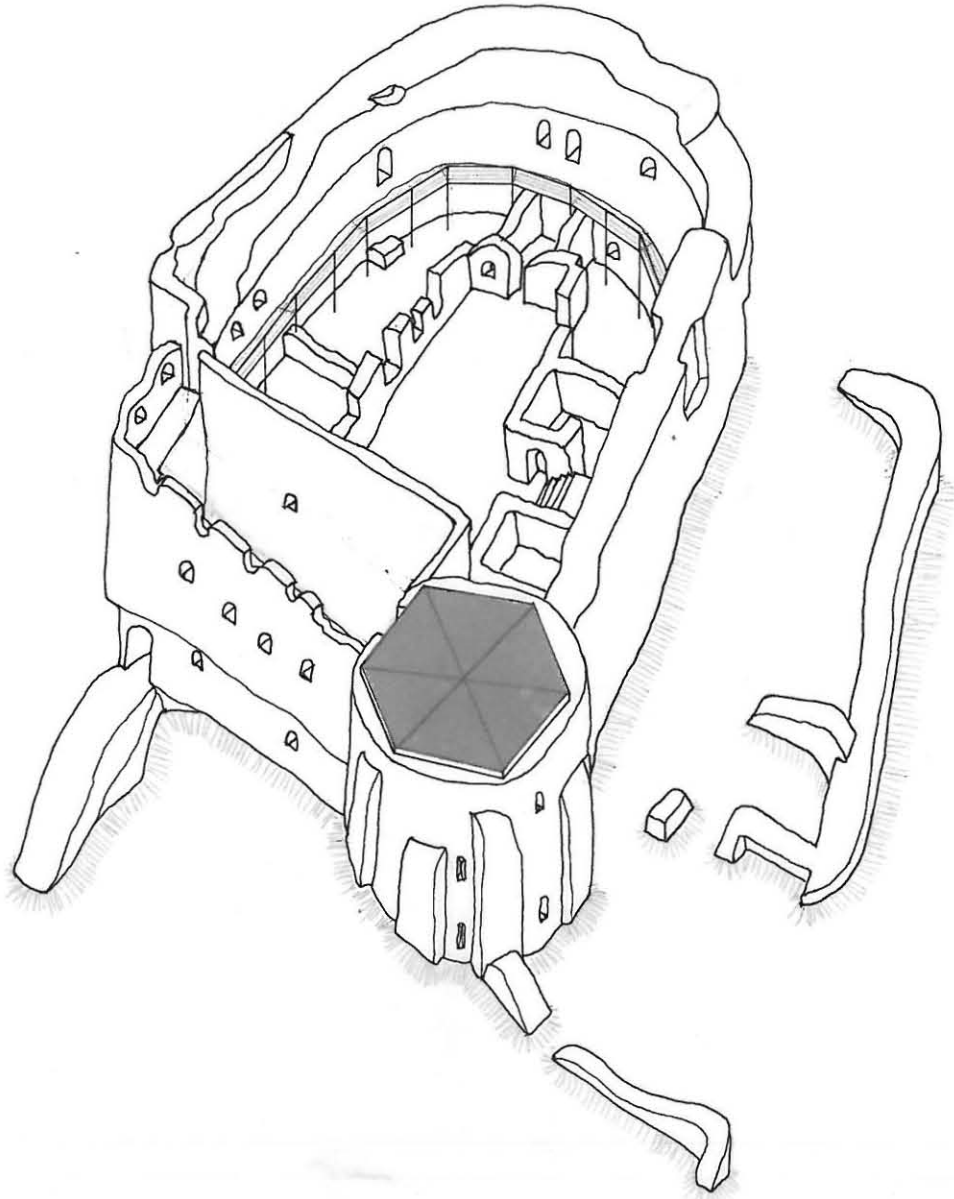

PIENENNÖS SITEN ETÄ RAJATU
KORKEUS 29 CM → 9,0 CM

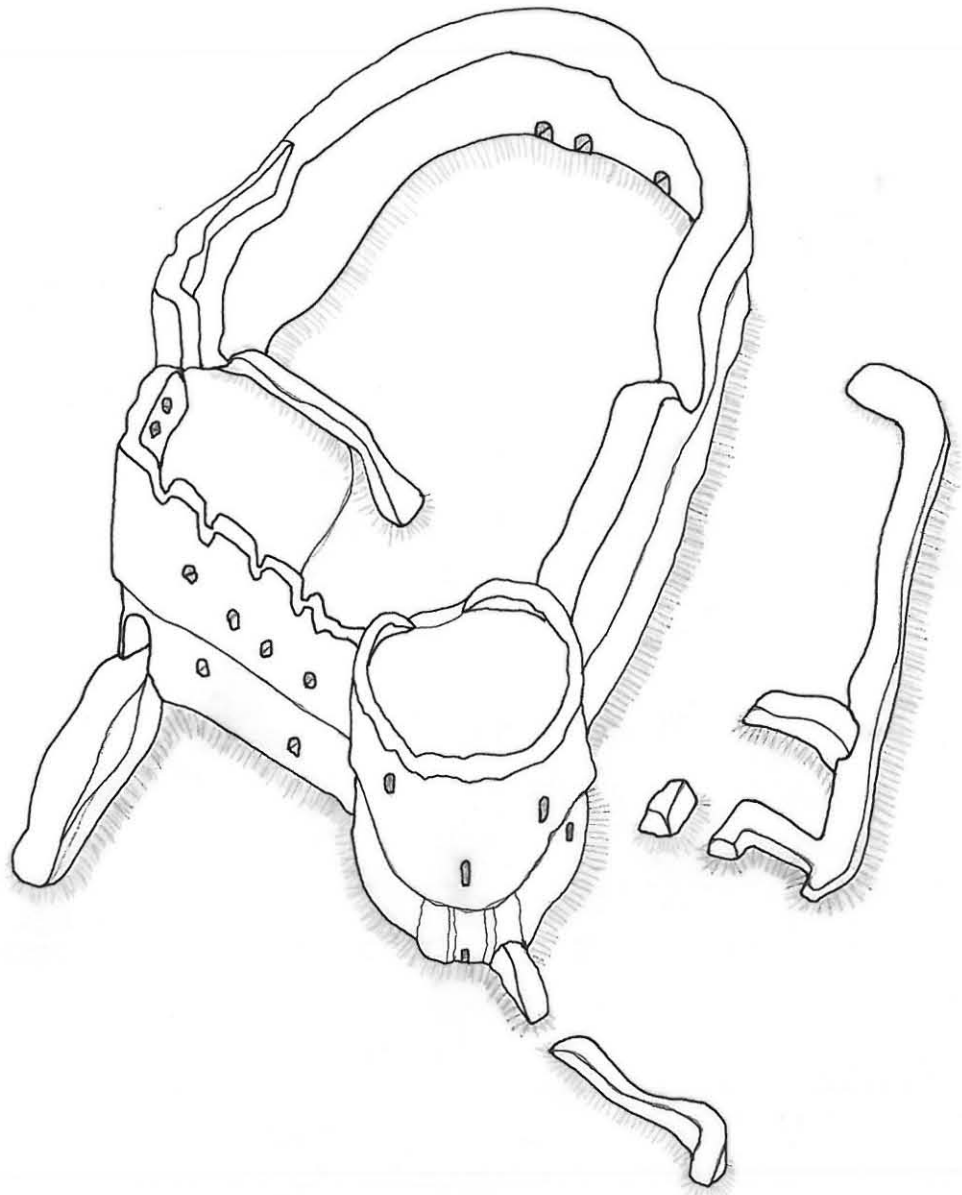

1905-35

PIENENNÖS SITEN ETTÄ RAJATI
KORKEUS 29,0CM → 9,0CM

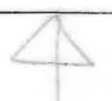
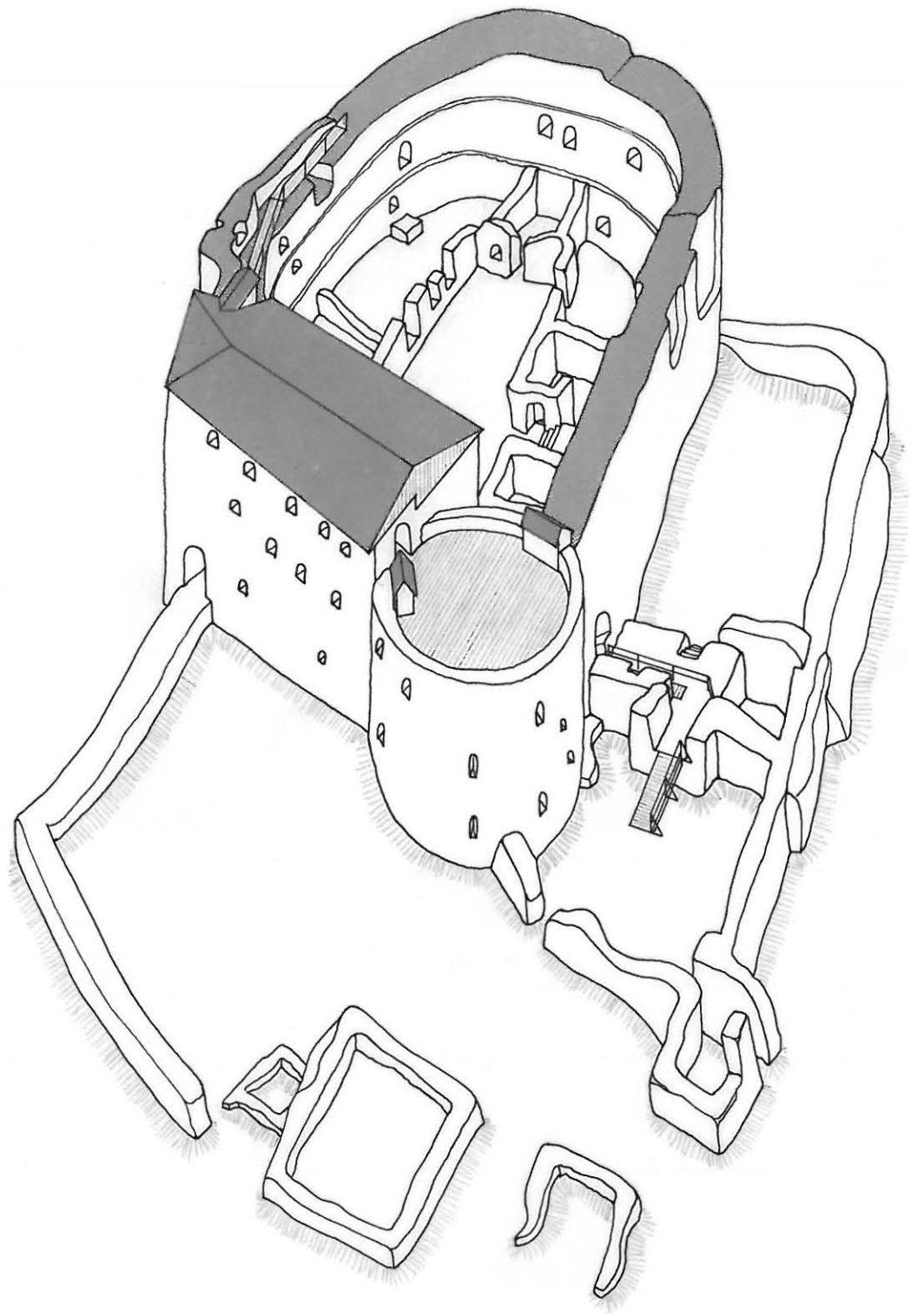

PIENENNÖS SITON ETÄÄ RAJATTA
KORKEUS 24 CM → 90 CM

FAKIPAI 1990

↓ PIENNÖS SITOU ETÄ RAJATTU
KORKEUS 24 CM → 9,0 CM

1936-1949